

بقدر وسع و طاقت خود در مدلول آن جدو جهد نماید و با همین نیت است که این قسم را بزبان جاری خواهم نمود و در هر حال با تمام قوای خود در راه خدمت بوطن و دولت و ملت و تقویت اساس مشروطیت کوشش خواهم داشت و اینکه بعضی عبارات قسم نامه با عدم اختیار سلطنت متعصب نیست محل اعتراض نخواهد بود زیرا که هیچ قانونی زاجز قوانین آسمانی و لولازم الاطاعه هم باشد بی نقص نمی توان تصور نمود و دلیل این همان وجود مجلس شورای ملی است که وظیفه آن نه تنها وضع قوانین جدید بلکه تکمیل قوانین دم هست.

اما انتظارات من از این قرار است در صورتی که معلوم است تمام اختیار و مسئولیت امور مملکت معناً و صورتاً با مجلس و وزراء است در حال حالیه مملکت که بر همه کس معلوم است و حاجت باظهار نیست متوقع مجلس شورای ملی و هیئت وزراء فقط نظر خود را بمصالح حالیه مملکت دوخته با جد و جهد فوق العاده و همتی بلند با موافقت و معاضدت خالصانه حقیقی بایکدیگر در اصلاح امور بکوشند و لازم نیست این فقره را خاطر نشان کنم که پس از استقرار مشروطه ثانی باند داشتن مانع تاکنون بقدر انتظار و آرزوی ملت در آسایش و شادانی قلوب نتیجه شایانی از زحمات همگی حاصل نشده بواسطه اختلافات و نقاضتهای بین الاحزاب و الاشخاص بوده که آنها را بر احدی پوشیده نیست امیدوارم چنانکه خوشبختانه علامات آن روز بروز واضح و آشکار میشود از این بیمد برخلاف ما سبق این اختلافات مبدل بوفاق و معاضدت برادرانه شود و امور صورت اصلاح پذیرفته و در حصول مقاصد ملت عایقی باقی نماند و افراد ملت از نعمت آسایش و سعادت و ترقیاتی که برای ملل متدنه در تحت حکومت مشروطه و بین آزادی حقیقی حاصل است بهره مند شوند.

اما انتظار من از سایر طبقات اول از اشخاصی است که بتوانند مصدر خدمت دولتی شوند و متاسفانه از گار کناره جوئی میکنند چنانکه بر همه کس معلوم است قبل از زمان مشروطیت اشخاص باشوق و ولع برای تحصیل مشاغل دولتی و امتیازات و اعتبارات صورتی سعی بودند و حالا از قبول خدمت احتراز میجویند و حال آنکه امروز مملکت بیشتر بخدمت ابناء خود محتاج است و واقف خدمت امروز عالم انسانیت افتخار حقیقی دارد.

اما انتظار از افراد ملت این است که باید بدانند مجلس مرکب از وکلای است که خودشان انتخاب کرده اند و مجلس باید آینه افکار و مظهر احتیاجات آنها باشد و هیئت دولت نیز از روی قوانینی که وضع میشود در تحت نظارت خود مجلس متصدی امور می گردد بنا بر این اطاعت احکام دولت را باید با یک شغف و انقیاد قلبی بر خود فرض بدانند و قولا عملا هر کس بقدر قوه خود مقوی اجرای اوامر دولت باشد و درست ملتقت شوند که در سابق ملت ایران حکومت بوده و احکام جبراً بر آنها جاری میشد و در مشروطه حکومت منسوب بخود ملت است و باید بطیب خاطر موافق قانون مطیع احکام حکومت خود باشد و مخصوصاً کسانی را که قولا یا عملاً

مانع اجرای اوامر دولت میشوند دشمن ملت بشمارند اگر هم عاصی در مملکت پیدا شود باید بدانند که امروز قوت دولت قوت تمام ملت است و در مقابل آن مقاومت نمی توان کرد.

در آخر کلام خود اظهار میدارم که تمام امیدواری و قوت روحانی من بهمراهی و معاضدت همه شما در اصلاح امور مملکت است و باین امید خود را دلخوش میدارم خلاف آن را فرض هم نمی کنم ولی برای اینکه حرفی گفته نشده نماند مجبورم که این نکته را هم بیان کنم چنانچه در یادداشت خود راجع بمعنی احزاب سیاسی بیان کرده ام و در مجلس قرائت شده اگر خدای نکرده از اختلافاتی که تاکنون صورت تقاضت و دشمنی پیدا کرده بود مجدداً علامتی ظاهر شود و به بینیم امور پیشرفت نمیکند یا خدای نکرده بر اختلال امور میافزاید بدوجب همین قسم که یاد خواهم کرد ضمیر من بلکه ضمیر هر صاحب وجدانی حکم و تصدیق خواهد نمود که نباید در این مقام نشسته شاید همچو حال ناگواری باشم یقین است افراد ملت که صاحبان وجدان پاک هستند این مطلب را قلباً تصدیق کرده در چنان موقعی که امیدوارم پیش بیاید بامن همراه وهم عقیده بوده بر کناره جوئی من خورده نخواهند گرفت زیرا که بر تکلیف شرعی و عقلی خود و صلاح مملکت عمل کرده ام و امیدوارم این جلب نظر بمعایب امور مورد اعتراض احدی نشود زیرا که اصلاح بر نکات مهمه مملکتی در داخله لازم و اسباب خوشوقتی است که از افراد پرده پوشی نشده در خارجه هم که عقلا هستند هر قدر به بینند بمعایب امور ملتقت هستیم بیشتر امیدوار خواهند بود که در صدد اصلاحات خواهیم بر آمد و بالعکس اگر پرده پوشی کنیم تعجب خواهند داشت که چگونه با قبول حکومت ملی امور را از ملت مکتوم می داریم.

و اینموقع را مغتنم شمرده نکته مهمی را که مستلزم صلاح عموم و وسیله حصول تمام آمال ملت است مرکز انهان و قلوب میدارم در مملکت مشروطه معارف ملت بدست خودش است و کلیه این سعادت حق انتخاب و کیل است که با شرایط قانونی بملت داده شده باید همه افراد بدانند وضع قوانینی که اسباب آسایش و نظم و معاش و سعادت است و نیز نظارت اجرای آن قوانین بدست همان وکلای است که باید خود ملت در سوقع انتخاب تعیین کنند پس اگر فرضاً امری برخلاف آرزوی ملت جاری شود تقصیر و ملامت آن بر افراد ملت واقع خواهد شد که چرا در موقع انتخاب حاضر نشده یا در انتخاب وکیل دقت نکرده اند و علاج بالانحصار این است که دارندگان انتخاب حق انتخاب بی مسخه و بالاتفاق در موقع تعیین و کلا حاضر شده اشخاص را که قبل از وقت بعد از مراقبت و دقت تمام موافق میل و مذاق خود در نظر گرفته و مطمئن هستند که آن اشخاص صفت دانش و امانت دارند میتوانند نماینده افکار و احتیاجات و مصالح ملت واقع شود برای وکالت خود انتخاب نمایند در این صورت قطع حاصل است که مجلس شورای ملی آینه و مظهر حقیقی افکار و احتیاجات و مصالح ملت واقع شده امری برخلاف آرزوی ملت جاری نخواهد شد و من در خاتمه این نصیحت خیر خواهانه خود هموطنان را از حال که قریب ششماه بموقع انتخابات جدید مانده باین نکته دعوت می نمایم که تا موقع انتخاب از حالا مهیای حق انتخاب بوده و بلاشبهه

بدانند که از دارندگان شرایط انتخاب هر کس در دادن رأی و ادای وظیفه خود و دقت در صلاحیت اشخاص غفلت نمایند نه تنها حق و سعادت خود را ابطال کرده بلکه بمصالح عموم و حقیقت سعادت افراد دیگر که هموطنان او هستند صدمه و خلل وارد آورده است بعد از این بیاناتی که لازم بود باطلاع ملت برسانم به همین عقاید و شرایط و نیت قلبی که توضیح شد اقدام با اجرای مراسم قانون کرده و از خداوند توفیق می خواهم و از تأییدات غیبی برای سعادت و ترقی این ملت استمداد میجویم من خداوند قادر متعال را گواه گرفته بکلام الله مجید و بآنچه نزد خدا محترم است قسم یاد میکنم تمام هم خود را مصرف حفظ استقلال ایران نموده حدود مملکت و حقوق ملت را محفوظ و محروس بدارم.

قانون اساسی مشروطیت ایران را نگهبان و بر طبق آن و قوانین مقرر سلطنت نمایم و در ترویج مذهب جعفری اثنا عشری سعی و کوشش نمایم و در تمام اعمال افعال خداوند عزشانه را حاضر و ناظر دانسته منظوری جز سعادت و عظمت دولت ایران نداشته باشم و از خداوند متعال در خدمت بترقی ایران توفیق میطلبم و از ارواح طیبه اولیای اسلام استمداد میکنم خلاصه برای اینکه بحران کابینه وزراء طول نکشد و امور مختل مانده بود و نظر اکثریت مجلس را هم پرسیدم باصرار تمام سپهدار اعظم قبول کردند کابینه تشکیل بکنند با همان اشکالاتی که اینجا خواندم و برای اینکه با امور خللی نرسد قرار داده ام وزرای سابق در این دوسه روزه در کلیات امور رسیدگی کنند تا در باب پروگرام و شرایط خودشان با مجلس مذاکره کرده و وزراء را معرفی نمایند.

«مجلس یکساعت و نیم از غروب آفتاب ختم گردید»

جلسه ۲۴۰

صورت مشروح مذاکرات ۳ شنبه

پنجم شهر ربیع الاول سنه ۱۳۲۹

مجلس دو ساعت و ده دقیقه قبل از غروب به ریاست آقای میرزا مرتضی قلیخان نایب رئیس تشکیل شد.

آقای معاضد الملک - صورت مجلس

یوم پنجشنبه سلخ شهر صفر و شنبه غره ربیع الاول را قرائت کردند (اسامی غائبین جلسه پنجشنبه سلخ شهر صفر)

آقایان معاضد السلطنه - حاجی وکیل الرعایا بدون اجازه و آقایان موتمن الملک و حاج آقا و سپهدار اعظم - مشیرالدوله - آقای میرزا ابراهیم قمی با اجازه و آقای آقا شیخ محمد حسین یزدی بموقع مقرر حاضر نشدند.

نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظه ای هست؟

آقا میرزا ابراهیم قمی - بنده روز پنجشنبه کسالت داشتم و اجازه خواسته بودم در صورت مجلس بنده را غائب نوشته اند

معاضد الملک - غائب با اجازه نوشته

شده بود التفات نفرمودید.

ادیب التجار - بنده تقاضا کرده بودم

در باب کسر عده کمیسیونها که در جلسه آتیه انتخاب

شود و قرار شد قید شود جزء دستور شود حالا در دستور قید نشده است .

نایب رئیس - جزء دستور هست ملاحظاتی دیگری نیست ؟ (اظهاری نشد)
[صورت مجلس را امضاء کردند]

سلیمان میرزا - در اوائل دولت جدید هنگامیکه لایحه استقراری بمجلس پیشنهاد شده بود بآن شرایطی که هیئت دولت گمتگو میکردند و هنوز معلوم نبود که تکلیف او چه خواهد شد از اطراف ولایات تمام اهالی اظهارحسیات خودشان را کردند و از داخل و خارج عریض کتباً و تلگرافاً از تمام نقاط بمجلس عرضه شد و حسن طلب شد در اینکه هر قسم مالیات دولت بخواهد در عرض این استقراض تحصیل بکند حاضر هستیم برای قبول کردن در آنوقت لایحه از طرف وزارت فواید عامه يك تقاضائی شد در موضوع نمک و در مجلس هم اصلاحی شد که يك من دهشاهی مالیات بسته شود و ظاهراً آقای حاج وکیل الرعایا بود که پیشنهاد کردند که مثقالی يك دینار بگیرند و بآن ترتیب عمل شد امروز وقتی که می بینیم بآن عمل شده است خیلی از معایبی که آنوقت هم بعضی اظهار میکردند مثل اینکه آقای معزالمک اظهار میکردند پیدا کرده یعنی نمکی که از خارجه می آورند اگر سابقاً سی هزار خروار وارد میشد حالا چون مالیات نمک زیاد شده است و این تحمیل شده است که حالا پنج برابر سابق نمک از خارجه وارد میشود حتی در تبریز اشخاصی هستند که نمک وارد میکنند و در همانجا ده شاهی می فروشند در صورتی که دولت يك قران از سر معین میگردد و معلوم است که در این موقع نمک داخلی فروش نمی رود و سبب این می شود که نمک خارجه زیاد وارد میشود و مطابق استاتستیک این عمل که بنده خوانده ام اگر برای دولت ما دوست هزار تومان فایده کرده از برای تجارت سنک خارجه سیصد چهارصد هزار تومان فایده کرده است یعنی باین ترتیب يك مالیاتی از برای متاع داخله در مقابل متاع خارجه معین شده و آنها متاعشان بیشتر بفروش میرسد بنا بر این شعبه پارلمانی فرقه دموکرات این پیشنهاد را کرده اند که این مالیات نمک حذف شود و کاملاً برداشته شود و چون اگر این مالیات برداشته شود عایدی دولت هم خواهد شد و در ازای این محل باید يك محل دیگری احداث کرد که مالیات او کفافی بکند با این مالیاتی که میگیرند عقیده فرقه دموکرات و وکلای آنها این است که لایحه مالیات مستغلات در زمان وثوق الدوله پیشنهاد شده و طبقه توزیع هم شده و در جیب و بغل هر يك از نمایندگان است و همینطور مانده تقاضا می کنند که او را عوض این مالیات که حذف می شود در مجلس بگذرانند و محل این کسر بودجه را که از حذف این مالیات حاصل می شود بیوشانند و این مالیات که وضع شد غالباً برضعفاء و فقراء حمل شده است بملاوه ترتیب اداره کردن او خیلی مشکل است بملاوه يك تحمیلی برارزاق عمومی است اما مالیات مستغلات در حقیقت مالیاتی که بر املاک وضع می شود هر کسی که ملک دارد این مالیات را باید بدهد و

فقراء کاملاً از این مالیات مستثنی خواهند بود فقط تحمیل بر متوکلین است بنابر این این پیشنهاد شده است از طرف شعبه پارلمانی حزب دموکرات که آن مالیات حذف شود و این مالیات برقرار شود و این موقع پیشنهاد شعبه پارلمانی حزب دموکرات در حذف مالیات نمک بعبارت ذیل خوانده شد .

سه شنبه پنجم ربیع الاول ۱۳۲۹ چون اوایل انعقاد مجلس شورای ملی در حالتیکه دولت احتیاج بمبلغی وجه برای اصلاح امور مملکت احساس کرده و لازم دانست و مذاکره استقراض با آن شرایط تحصیل پذیر در میان بوده و ملت نیز اطلاع بر حاجت دولت و ضرر آن استقراض حاصل نموده ازینکه ایالات و ولایات و مرکز اظهار غیرتمندانه نموده که ملت خود حاضر است بجهت رفع دولت بعنوان قرض یا اعانه همراهی و حمایت نمایند و نیز هر نوع مالیاتی که از مجلس شورای ملی وضع شده و بگذرد با کمال میل قبول و در ادای آن حاضر خواهند بود و بدین ملاحظه و اظهارات ملت از طرف وزارت فواید عامه لایحه مالیات غیر مستقیم بر معادن نمک بعنوان اداره نمودن آن پیشنهاد مجلس گردید و نمایندگان آن لایحه را در چندین جلسه مطرح و مذاکرات لازم نمودند و بالاخره اکثریت مجلس شورای ملی تصویب نمود که دولت معادن نمک را اداره نموده و از قرار مثقالی یکدینار بفروشد و ملت نیز بنابر آنچه بمجلس پیشنهاد و قبول مالیات نموده بود اطاعت کرد و حال تقریباً یکسال است که قانون از مجلس گذشته است و معادن نمک را دولت اداره می نماید و در این مدت چنانچه تمام نمایندگان مسبق هستند در اکثر ولایات این اداره بملاوه آنکه چندان فایده برای دولت نکرده و پس از مخارج ادارات آن و مواجب مستخدمین وجه معتدبانه عاید نشده در اکثر ولایات بر حسب شکایت اهالی و بعضی ایالات و شهرها نیز اداره نشده است و احساسات نیز برضد آن بروز می نماید و در ولایات شمالی در چندین نقطه بواسطه قیمتی که نمک ایران حاصل نموده از خارجه بقیمت ارزانتر وارد و بفروش می رسد و چنانچه از استاتستیک صادره و وارده کمر کی که در صفحه مقابل قید و معین گردیده بخوبی ظاهر می شود و از این جهت ضرری فاحش و مبین بمملکت و ملت وارد نمیکند بعد از ملاحظه تمام جهات و اطراف آن نمایندگان امضاء کنندگان ذیل برای آسایش عموم ملت و رفع خسارت وارده پیشنهاد مجلس شورای ملی می نمایم که این مالیات که از انحصار فروش نمک بدولت تحمیل شده بکلی منسوخ و عموم ملت راحت و آسوده شوند و انکار نمی توان نمود که دولت برای احتیاجات حاضره لابد است وضع مالیاتی نموده که احتیاجات مملکت را مرتفع می سازد این که تقاضا می نمایم مالیات مستغلات که لایحه تقریباً يك سال است طبقه و به نمایندگان توزیع شده در جزء دستور نموده از مجلس دارالشوراء و نظر نمایندگان بگذرد و جریان مالیات مزبوره را بنماید سلیمان ابن محسن - آقا شیخ ابراهیم زنجانی آقامیرزا احمد قزوینی - شاهزاده ابوالقاسم میرزا - آقا سید محمد رضا - صدرالعلماء علی زاده - سید حسن

گرازی - میرزا داودخان - آقا سید حسین اردبیلی - آقا سید جلیل - وحیدالملک - منتصر السلطان - محمد هاشم میرزا - آقا شیخ رضا دهخوارقانی - آقا شیخ غلامحسین ضیاءالممالک - تربیت - آقامیرزا محمد نجات .

وارده بوزن تبریز

۲۸۴۴۹۹	پیچی نیل
۲۸۵۹۲۴۱	تخاقوی نیل
۱۴۷۴۹۰۴	۴ ماه اول امسال ایت نیل
۱۸۰۱۷۶۳۱	۴ ماه ثانی ایت نیل

صادرده بوزن تبریز

۴۵۲۹۹۳	پیچی نیل
۴۲۳۵۹	تخاقوی نیل
۵۹۴۵۶	۴ ماه اول امسال ایت نیل
۵۶۱۶۵	۴ ماه ثانی ایت نیل

نایب رئیس - این طرحی است که پیشنهاد شده است و باید بکمسیون مبتکرات برود اگر قابل توجه شد در دستور گذاشته میشود و مطرح میشود حالا در این خصوص مذاکره نمیشود .

اسدالله خان - قانوناً این نمی تواند به کمیسیون مبتکرات رجوع شود اجازه بفرمائید عرض کنم .

نایب رئیس - چون این در پروگرام وزراء هست و مطرح شور خواهد شد دیگر حالا داخل در شور این نمیشویم و رجوع بکمسیون مبتکرات می شود .

اسدالله خان - این قابل اینک برود به کمیسیون مبتکرات نیست .

نایب رئیس - چون هر طرحی که از طرف عده از وکلاء پیشنهاد شود باید رجوع شود به کمیسیون مبتکرات اگر قابل توجه شد برمی گردد بمجلس حالا قانون ثبت اسناد خوانده میشود .

(در این موقع شروع شد به قرائت قانون ثبت اسناد) .

پیشنهاد وزیر ماده ۸ - اشخاصی که داوطلب مباشرت ثبت اند باید مبلغی برای ضمانت افعال مقایر قانون که محتمل است از آنها سر بزند بصندوق محکمه ابتدائی محل تسلیم نمایند و مقدار آن مبلغ را نظر باقتضای هر محل وزیر عدلیه با تصویب وزیر مالیه و وزیر داخله معین خواهد کرد .

پیشنهاد کمیسیون ماده ۸ - مباشرین ثبت باید قبل از مباشرت شغل خود بمبلغی بعنوان وجه الضمانه برای ادای خسارات وارده بر اشخاص و جزای های نقدیه که در صورت تخلف مباشرین ثبت از وظایف خود بعهده آنها وارد می آید در صندوق محکمه ابتدائی محل تدوین نمایند و مقدار آن مبلغ را بامضای هر محل وزیر عدلیه با موافقت وزیر مالیه و وزیر داخله معین خواهد کرد .

حاج سید ابراهیم - در لایحه وزیر مقید بود باشخاصی که داوطلب هستند و حالا در راپورت کمیسیون که ماوجه الضمانه میخواهیم اگر از این جهت که در واقع یکی از مأورین مالیه دولت است پس در اینصورت نوشتن برای ادای خسارات لازمه این معنی ندارد و اگر از غیر نظر مالیه دولتی است یعنی آن

عابکه عاید میشود از غیر آن جهت است باینده معلوم شود که برای مباشرت ثبت اسناد بامخصوص بدوطلب است که باید درحقیقت معلوم شود و اگر از دوطلب نباشد چه جهت دارد ولی اگر اعم است از دوطلب و تعیین وزیر عدلیه دیگر چه جهت دارد که مابقی بکنیم که یک وجه الضمانه باید بدیم در صورتیکه دوطلب نبوده است توضیح بدهند که جهت اینکه دوطلب هم نبوده است وجه الضمانه برای او نوشته اند چه چیز است

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - آن لفظ دوطلب نه از باب اینستکه مباشرت دو قسم است یکی دوطلب یکی غیر دوطلب اینطور نیست آن یک مسئله علیحده است کدر موقع خودش آن شرایط را معین خواهند کرد اعلان خواهند کرد که هر کسی حاضر است اطلاع بدهد که من حاضر و این مسئله وجه الضمانه یک مسئله اساسی است که بنده لازم است اساساً او را عرض کنم و بعد نظر خودم را هم عرض بکنم گویا در بعضی ممالک کسانیکه متصدی امری هستند که مال دولت بدست آنها می آید یا از هر جا قرار است که یک پولی بصندوق دولت میدهند و برای آنها میماند حالا اینجا که قانون است مخلوط بهم بنده بعقیده خودم اینستکه بحالیه و این وضعی که الان داریم یک صدوق درستی نداریم وضع اینرا در حفظ قانون ثبت اسناد صحیح نمیدانم و بعضی جاهای قانون دیگری است که هر گاه وجه الضمانه هم بدهد سال بسال هم یکوجهی بصندوق دولت میدهند آنجا میماند منتوی در مباشرت ثبت اسناد با بر اقرار کردن چندان وجهی ندارد بنظر بنده علاوه بعضی اشخاصی را که اهلند و لایقند ساید محرم از اینکار بکنند علاوه اینکه اینها حق الضمانه بدهند به لی بدهند به نجاسی اینها را چون نداریم نمی شود این را فراداد حالا بنظر آقایان است .

بجهت - بنده اساساً با کلی این مطلب که وجه الضمانه باشد مخالف هستم بجهت اینکه بعضی اینک این از مجلس گذشت بکلی امتیازات قضایی از بین می رود بجهت اینکه ما باید ملاحظه اینرا بکنیم که مامورین دولت خودشان در امانت و لیاقت و امتحان خودشانرا بدهند بجهت اینکه می شود از فقرا که امتیازات قضایی را دارا باشند از جهت امانت و فضل امتحانات خودشان حاضر باشد بدهند اما وقتیکه مسئله حق الضمانه مرسوم شد آنوقت اینها محروم باشند فقط این ماده میگوید مشاغل منحصر باشد باشخاصیکه دارای ثروت باشد اگر ما خواسته باشیم این قانون را بگذرانیم ناچاریم که در تمام ادارات این را قرار بدیم پس آنوقت جادارد که من بگویم وزیر مالیه ما باید سی کرور وجه الضمانه بدهد بجهت اینکه بقدریکه اختیارات با او بدیم بهمان اندازه باید وجه الضمانه بدهد همین طور وزیر امور خارجه مقابل قیمت کرم ملک ایران باید وجه الضمانه بدهد بجهت اینکه ممکن است یک امتیازی بخارجه بدهد یا اینکه یک مقاوله نامه بنویسد برای اینکه ما نباید تمام چیزها را در رول پول معین بکنیم خیلی چیزها هست که اختیارات کلی است بیک شخصی داده میشود و آدمی تواند هر ارقسم خیانت بکند که آنچیزها غیر از پول است و من هیچ اختصاصی نمی بینم که مالین را در ثبت اسناد ملاحظه کنیم و در ادارات دیگر ملاحظه نکنیم پس باید این مسئله را اساس عقیده

خودمان قرار بدیم و از پارلمان خودمان بگذرانیم که کلیه استخدام در ادارات باید بوجه الضمانه بولی باشد یعنی باندازه که بستخدمین اختیارات می دهند همان اندازه وجه الضمانه باید بدهند پس در این مقام ما می خواهیم امتیاز قضایی را از بین ببریم و ثروتی را در ملک مجری کنیم و اگر خواسته باشیم این را در اداره ثبت اسناد مجری کنیم و در سایر ادارات مجری نکنیم این بی جهت است و بی سبب است و بنده بکلی مخالفم با این ماده و باید فقط امتیاز امانت و قضایی باشد و نوشته شود امانت و درستی (در این موقع پیشنهادهای آقا سید حسن مدرس اصفهانی بمبارت ذیل خوانده شد) .

اقتضا میکنم که این ماده بگذرانند یا در خارج در کمیسیون مذاکره شود و بعد بمجلس مقدس بیاید سید حسن مدرس [اجزاء پیشنهادی از فیهیم الملک بمبارت ذیل فرانت شد]

بنده پیشنهاد میکنم که مواد هشت تا سیزده حذف شده و بجای این یک قانون بطریق ذیل اضافه شود .

ماده - هر وقت قانون تضمین صاحبان جمع دیوانی وضع شد مباشرت ثبت اسناد نیز مطابق آن قانون تعیین خواهد شد .

فیهیم الملک - برای این که بعداً قانونی در این خصوص وضع میشود خاطر آقایان هست که در یک ماده در قانون دیوان محاسبات اضافه شد که هر وقت قانونی برای تضمین صاحبان جمع که در ادارات مستخدم هستند از طرف مجلس وضع شود صاحبان جمع در تحت آن قانون خواهند بود و آن ماده از قانون دیوان محاسبات حذف شد حالا هر وقت آن قانون تضمین برای صاحبان جمع وضع شد صاحبان جمع ثبت اسنادم در تحت آن قانون خواهند بود و حالا یک قانونی برای کلیه اشخاصیکه داخل در خدمت دولتند در خصوص وجه الضمانه باید وضع شود و در موقعیکه آن قانون وضع میشود باید که حقیقتاً حکمیت وضع این ماده گفته شود و گویا اگر آقای مشیرالدوله بودند میگفتند که حکمیت این چیست و بجهت این ماده را اینجا گذارده اند چیزیکه بنظر بنده میرسد اینستکه وجه الضمانه برای اینستکه در موقعیکه خساراتی وارد کرده باشد آنوجه را بپردازد حالا کاربان نداریم وقتی که آن قانون را در مجلس وضع کردند در ضمن مباشرت ثبت هم در ضمن آن قانون خواهد بود .

مهر زال ملک - بنده تصور میکنم که الان اگر آقایان بپذیرند همان پیشنهاد آقا را و الان در این چند ماده مذاکره بکنند بهتر است زیرا که حکمیت باین ماده گفته شده است ممکن است از این جهت باشد که بواسطه اینکه یک امری بر عمر و زید واقع شود و حالا بواسطه این وجهی که حق الضمانه داده است خیلی دقیق تر بشود در آن امور با آنکه اگر خسارتی وارد کرد از آن وجه حق الضمانه بپردازد این وجه برای آن ها نگاه داشته میشود حالا آن هیچ ربطی با آن ماده ندارد یکی هم آقای فیهیم الملک گفتند برای کلیه صاحب

جمعه يك قانون تضمینی نوشته میشود آنهم ربطی باین ندارد حالا خوبست بطوریکه پیشنهاد هم شده است این رجوع شود بکمیسیون بعد آقای مشیرالدوله هم توضیحات کامله بدهند بنده هم چون اطلاع کامل ندارم و بیش از این نمیتوانم حالا عرض کنم .

نایب رئیس - حالا اگر آقایان تصویب فرمایند این ماده هشت تا ماده سیزده برود بکمیسیون (تصویب شده رفت بکمیسیون) .

پیشنهاد وزیر .

ماده ۱۷ - شغل مباشر ثبت باشخاصی تقویض میشود که مایل به تصدی آن شغل باشند ولی باید قبلاً امتحان دانستن قوانین راجعه به ثبت اسناد را کاملاً در حضور رئیس محکمه ابتدائی ومدعی العموم و مدعی خصوصی و معیر ثبت داده باشند .

پیشنهاد کمیسیون .

ماده ۱۴ - شغل مباشر ثبت باشخاصی تقویض میشود که قبلاً امتحان سواد فارسی و دانستن قوانین و نظامنامه راجعه به ثبت اسناد را کاملاً در حضور رئیس محکمه ابتدائی ومدعی العموم آن محکمه ومدیر ثبت داده باشند پروگرام آن امتحان را وزارت عدلیه مرتب و برای اطلاع اهالی در جراید محل اعلان مینماید .

حاج سید ابراهیم مدرسی - در ماده قبل مذاکره در این شده که کسیکه مباشرت ثبت را در عهده میگیرد خوبست اول اطلاعی از ترتیبات معاملاتی داشته باشد که جلوگیری از بعضی خلافها بشود آقای ذکاء الملک فرمودند که معلوم است در ماده ۱۴ قید میشود اینستکه بنده آنوقت ساکت شدم حالا آن مطلبی که در ماده چهارم ذکر شد حالا لازم است قید شود دیگر اینکه در اینجا مینویسد که شغل مباشرت ثبت باشخاصی تقویض میشود که قبلاً امتحان سواد فارسی و دانستن قوانین و نظامنامه راجعه به ثبت اسناد را کاملاً در حضور رئیس محکمه ابتدائی و مدعی العموم آن محکمه ومدیر ثبت داده میخواستیم بدانم خودمدیر ثبت او بیش کمی امتحان میدهد پس یک تکلیفی برای او هم معین کنند و یک اطلاعی هم از ترتیب معاملات شرعی و ملکیتی قید بکنند که داشته باشند آنرا هم اضافه بکنند .

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - اینجا چون شرایط امتحان مباشرت را میگویند نه مدیر را مدیر در جای خودش خواهد آمد و شرایط او را هم باید بگویند و اما آن چیزی را که در خصوص امتحان فرمودند وقتی که در شرایط میگوید که امتحان قانون و نظامنامه ثبت اسناد را بدهند همه چیز در آنجا هست آنها را امتحان داده همه چیز در آنجا هست که فلانطور باید ثبت بکند فلان طور باید بکنند این امتحانات را باید بدهد .

فیهیم الملک - اینجا نوشته شده است که امتحان سواد فارسی و دانستن قوانین و نظامنامه راجعه به ثبت اسناد بنده عرض میکنم برای هیچ مستخدمی نمیشود که نظامنامه آن اداره را برای اینستکه نظامنامه بسته است بدست رئیس اداره و ممکن است بواسطه تغییر رئیس تغییر بکنند آن چیزی نیست که او را امتحان بدهند امتحان در قوانین است که تغییر و تبدیل او بدست خود اداره نیست ممکن است رئیس اداره که عوض شد پیشنهادی بآن وزارتخانه بکنند که مطابق آن پیشنهاد هم یک نظامنامه برای داخلی اداره خودش مینویسد یا تغییر در نظامنامه سابق بدهد

پس آنچه که راجع می شود بنظام نامه راجع است بترتیب و شرایط آقائون چیزی نیستکه اشخاصیکه نمی خواهند داخل اینکار شوند آن نظامنامه را امتحان بدهند پس بنده لفظ نظامنامه را زیادی میدانم و قوانین کفایت برای کسیکه میخواهد داخل اداره شود قوانین را امتحان بدهد .

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - نظامنامه درست است برای اینستکه نظامنامه دو قسم است یکی نظامنامه است که برای قوانین و کلیات اداره است و یکی نظامنامه است که راجع بترتیبات داخلی است در اینجا مواد آن نظامنامه ترتیبات داخلی مواد نیست آن نظامنامه است که هر وزارت خانه برای خودش خواهد داشت .

بجهت - وقتیکه هیئت متعنه اشخاصی باشند که اغراض شخصی مدخلیت پیدا کند و مسئله یارتی باری در میان بیاید عقیده بنده این است که بجهت اینکه آن هیئت متعنه همین اشخاصی باشند که مشغول باین شغل باشند ممکن است در بار تمام این اشخاص از عدلیه و غیر عدلیه این اشکال بعین بیاید و همه قسم اغراض شخصی را خرج بدهند بلکه در عدلیه یا در تمام ادارات دولتی یک هیئت متعنه لازم است که در خارج باشد و جزء این اداره نباشد دارند شغل هم نباشد تا آنکه برای کلیه وزارت خانه ها بعد از آنکه قانون استخدام گذشت یک هیئت متعنه باشد که پیش آنها امتحان بدهند اشخاصی که می خواهند داخل خدمت میشوند یا در وزارت عدلیه یا در وزارت داخله در وزارتخانه دیگر یک هیئت متعنه باشد در اینجا خودشان یک دایره حساب می شوند که اشخاصی که می خواهند داخل آن مشاغل شوند آن امتحان را می دهند و اجازه نامه از آنها بگیرند و داخل اینکار شوند و اگر آن هیئت متعنه نباشد آنستکه یارتی باری دایره خواهد شد و این مسئله مقطع نمی شود

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - یک هیئت متعنه در این صورت لازم است که در تمام ولایات برود برای اینستکه اداره ثبت اسناد در آنجا ها خواهد رفت یک اداره ثبت اسناد شما دارید مباشرت آن را بسایند اعضاء محکمه ابتدائی و مدعی العموم امتحان بکنند و اینست که این حق بمحکمه ابتدائی و مدعی العموم داده شده است بجهت اینکه خواهید خواند بعد ها که این اداره ثبت اسناد در تحت محکمه ابتدائیست و مشغول آن مباشرت ثبت محکمه ابتدائیست و همان باید تصدیق کند بدیهی است اگر لایق نبود صلاح نکرد مثل همان کسی است که تصدیق کرده و همچنین اجرا کننده همانست که تصدیق میکند در ورود بلازه اگر اطمینان ندارد که رئیس محکمه ابتدائی تصدیق بکند چطور بخود او اطمینان دارید که سر کار باشند .

حاج سید ابراهیم مدرسی - آقای مخیر مثل این بود که خواستند بظرفه جواب بنده را بدهند بنده عرض میکنم مدیر ثبت باید امتحان بدهد می فرمایند در جای دیگر معین می شوند این

حواله سرخری است که نمی دانم گویا خیالش خواهد بود حالا که معلوم نیست خوبست این نقطه از اینجا برداشته شود و دیگر شما اینجا ذکر میکنید سواد فارسی کفران مراتب که در نظامنامه است شرط است دیگر سواد فارسی لازم نیست که اینجا نوشته شود که امتحان فارسی بدهند تا مباشرت ثبت شوند بنویسند در حضور رئیس محکمه امتحان لیاقت بدهند و ذکر بکنند شرایط لیاقت را دیگر اینکه باید ذکر کرد شرایط راجع به اسناد را و شرایط راجع به اسناد ربطی بقوانین ملکیتی ندارد باید در آن شرایط نوشته شود که مباشرت ثبت کسی است که اطلاع از نوشتجات شرعیه داشته باشد پس لازم است که شرایط امتحان نوشته شود و هم بنظر لفظ نظامنامه و لفظ مدیر ثبت را باید از اینجا انداخت .

آقا شیخ ابراهیم - اما این ماده چنین نوشته شده است شغل مباشرت ثبت باشخاصی داده میشود می فرمایند بنویسند شغل مباشرت و مدیریت ثبت باشخاصی داده میشود اینک نمی شود مقصود اینستکه شغل مباشرت باشخاصی داده می شود که امتحان قوانین امتحان مواد راجعه باین کار را بطوری که بعد خواهید خواند بدهد تا اینکه اسنادی را که برای ثبت پیش او می آورند بدانند که این نوشته مطابق قوانین مرسومه ملکیتی است صحیح است مطابق قوانین شرعیه نوشته شده است یا خیر این را در مواد بعد می نویسند اینکه می نویسند در آن صورت سواد فارسی لازم نیست باید سواد فارسی داشته باشد تا بدانند که چه نوشته اند و بفهمند که مطابق با قوانین ملکیتی هست یا خیر و ممکن است سواد فارسی داشته باشد قوانین را بدانند و ممکن است قوانین را یاد گرفته و حفظ کرده است اما سواد فارسی ندارد پس هر دو لازم است بید شود .

بجهت - آقای مخیر خیلی تمجب کردند که چرا بنده گفتم - به هیئت متعنه در خارج باشد دلیل هم آوردند که هیچ عزل و نصب مباشرت ثبت بارتیس محکمه است باید امتحان هم با آنها باشد بنده همین را برخرابی ادارات عالیه مان که مینویسند اشخاص منوط باشخاصی است که داخل کارند و ممکن نیست که تا این ترتیب است ادارات ما صحیح و مرتب شود بجهت اینکه باین ترتیب هیچوقت ممکن نیست که یک اشخاص دیگری داخل کار باشند اگر آقا معتقدند که چون عزل و نصب مباشرت با آنهاست باینجهت امتحان هم باید با آنها باشد پس بنویسند رضامندی محکمه شرط است دیگر چرا امتحان را مینویسند .

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - بنده استدعا میکنم که مواد را بخوانند اینجا مینویسند که امتحان میدهد و امتحان هم میکند آخر محکمه باید امتحان بکنند مینویسد که این کفایت است حالا آیا آنرا که مینویسد در وقت مینویسد این چطور میشود در صورتی که خودش مشغول است .

مشیر حضور - بنده عرض می کنم که به معین علاوه بر علوم ابتدائی و مقدماتی که این ها باید بدانند یکی از امتحانات آنها اینستکه قبلاً تمام آنها را تحصیل می کنند و تمام اینها را میدانند

باز نخواهد شد باین جهت بنده موافقم با آقای مخیر .

(پیشنهادی خوانده شد) .

بنده پیشنهاد میکنم که لفظ نظامنامه از این ماده حذف شود (خلیل) .

آقا شیخ ابراهیم - وزیر اگر نظامنامه نوشت که ثبت باید در چه صحنه باشد سطر از کجا یا کجا باشد اینها را باید بدانند این نظامنامه نه آن نظامنامه است که هر اداره دارد که چه وقت برود چه قدر بماند چطور کار بکنند این آن نیست این نظامنامه است که وزراء برای قوانین مینویسند پس این مثل قواعدی است که مینویسند برای اعضاء اداره و باید مطلع باشند .

فیهیم الملک - برای اطلاع خاطر آقا عرض می کنم برای امتحان اشخاصی که داخل در کاری شوند قوانین را همچوقت نمی آورند پیش آنها که این را بناید امتحان بدهد برای اینکه میخواهید داخل این شغل بشوید بلی قوانین ملکیتی کلیه باید منتشر شود و هر کس بدانند اعم از اینکه داخل خدمت بشود یا نشود آن امتحانیکه برای دخول در خدمت دولت می خواهند غیر از این چیزها هست لازم نیست که امروز بنده اگر بخواهم مباشرت اسناد بشوم امتحان بدیم که در نظامنامه نوشته است که فلان سند را اگر آوردند چطور بنویسند این چیزی نیست که باید امتحان بدهند دیپلمات های بزرگ که میخواهند داخل ادارات شوند هیچ نمیرند فرضاً راجع باجری قوانین داخل آن وزارتخانه هم باشد از او امتحان بگیرند یک امتحانات خارجی است که از او می گیرند نظامنامه داخلی را هر چه باشد لازم نیست امتحان بدهد عرض می کنم قوانین را برای اینکه بخوانند و ترتیبات قانونی آشنا شوند می گویم آنرا همه کس بخوانند وقت می کنند اساساً امتحان قوانین را نباید قید بکنند آن امتحانات دیگر لازم دارد هیچ ربطی بقانون نظامنامه ندارد .

مقیم السلطنه - عقیده بنده برخلاف اظهارات آقای فیهیم الملک است و بنده تأیید میکنم عقیده آقای مخیر را و اینهم منطقی است زیرا که کسیکه میخواهد داخل یک اداره بشود از دو حال بیرون نیست یا این است که شاگرد است در آن اداره او لازم نیست که امتحان بدهد بجهت اینکه سوادى ندارد و باید کم کم تحصیل بکند در همان اداره و بعد بعضی مراتب را طی می کند و خودش را بدرج عالیه میرساند یک مرتبه اینست که مستقیماً داخل در کار میشوند آنها بیکه اتفاقاً مستقیماً داخل در کار میشوند مکلفند که قواعد آن اداره را که میخواهند داخل بشوند بدانند بااستندای این مطالب بزرگی که فرمودند دیپلماتهای بزرگی که میخواهند آنکاره شوند کار با آنها نداریم والا در مقام قبول دخول اعضاء جزء امتحانات قوانین را باید بکنند بلکه امتحانات نظامنامه ها را هم از آنها می خواهند آنوقت داخل در اداره می شوند علاوه بر علوم ابتدائی و مقدماتی که این ها باید بدانند یکی از امتحانات آنها اینستکه قبلاً تمام آنها را تحصیل می کنند و تمام اینها را میدانند

و این لفظ نظامنامه خیلی لازم است و بنده تأیید می کنم اظهارات آقای مخبر را که لفظ نظامنامه خیلی بهتر است [مجدداً پیشنهاد آقای فهیم الملك فرات کردید.]

نایب رئیس - رأی می گیریم باین پیشنهاد هر کس از آقایان تصویب می کند قیام نماید (با اکثریت تصویب شد).

حاج شیخ اسدالله - فرمایشاتیکه آقای حاج سید ابراهیم فرمودند گویا آقای مخبر گوش ندادند یا جوابشان را نداده فهمیدم میفرمایند مباشرین ثبت باید امتحان بدهند در محکمه یا نزد رئیس محکمه یعنی در محکمه باشد نه در نزد رئیس تنها امتحان بدهد یعنی در نزد رئیس محکمه و مدعی العموم و رئیس ثبت استاد آقای حاج سید ابراهیم فرمودند که یکی از اجزای ثبت استاد خود مدیر ثبت است باید امتحانش را پیش کی برد در حالیکه مقید کرده است که مباشرین ثبت باید نزد این سه نفر امتحان بدهد و خود از یکی از آنها است خوبست جواب آنرا بفرمایند ببینم که چه میفرمایند و یکی دیگر اینکه در آن ماده می نویسند که امتحان بگه بدهند بالخصوص در نزد خود رئیس است یا در محکمه بنا حضور رئیس است این را بیان بفرمایند تا بدانم (پیشنهادی از طرف آقای حاج سید ابراهیم باین مضمون فرات گرفتند) بنده پیشنهاد می کنم که برای اینکه امتحان شامل اصول مواد امتحانیه شود لفظ اسناد بعد از قوانین راجعه زیاد شود.

نایب رئیس - رأی می گیریم باین پیشنهاد هر کس از آقایان که تصویب می کند قیام نماید (رد شد).

نایب رئیس - حالا رأی می گیریم در اصل ماده چهارده کمیسیون هر یک از آقایان که تصویب میفرمایند قیام نمایند [با اکثریت تصویب کردید.]

[پیشنهاد وزیر ماده ۱۸ که مطابق با مواد ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ کمیسیون بود مضمون ذیل فرات گرفتند] ماده ۱۸ - عزل و نصب مباشرین ثبت با معرفی رئیس محکمه ابتدائی و تصویب رئیس اول محکمه استیناف بعمل خواهد آمد مباشرین ثبت قبل از مباشرت شغل خودشان باید در مجلس عمومی محکمه ابتدائی قسم یاد نمایند که بصحت و امانت وظایف خود را انجام خواهند داد عزل مباشرین ثبت بدون استعفای خودشان منوط بحکم محکمه است.

پیشنهاد کمیسیون ماده ۱ - محکمه ابتدائی صورت اشخاصی را که امتحان داده اند با اوراق راجعه بکیفیات امتحان نزد رئیس محکمه استیناف فرستاده اشخاص مزبور را معرفی می کند و رئیس محکمه استیناف بعد از مذاقه لازمه نتیجه امتحانات را خود بخود بوزیر عدلیه داد و صدور تصدیق وزیر عدلیه برای نصب مباشرین میشود.

حاج عز الممالک - بنده گمان میکنم که اینجا مناسب است که نوشته شود منتظر صدور حکم وزیر عدلیه زیرا که وزیر عدلیه حکم میدهد

به نصب چون عزل بدست اوست نصب هم بدست او است این بهتر است از تصدیق وزیر عدلیه منصوب میشود.

حاج سید ابراهیم - بنده موافقم چون عزل با اوست نصب هم خوبست با او باشد.

حاج شیخ الرئیس - اینجا صورت اشخاص را خوبست صورت اسامی اشخاص بنویسند.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - عزل و نصب بدست رئیس محکمه استیناف است بدست وزیر نیست به تصدیق وزیر است.

کاشف - توضیح مختصری که آقای مخبر دادند و رئیس محکمه استیناف که فرمودند کدام محکمه استیناف است چون استیناف خیلی است استیناف حقوق استیناف جزاست زیاد است اگر رئیس کل است که بفرمایند چون استیناف متعهد است **آقا شیخ ابراهیم زنجانی** - يك محکمه استینافی بشکل مملکت رئیس ندارد هر استینافی نسبت بمحکمه آنجا محاکم ابتدائیه که هست هر محکمه ابتدائی استیناف دارد (مع اصلاح ماده مزبور باین مضمون فرات گرفتید).

ماده ۱۵ - رئیس محکمه ابتدائی صورت اسامی اشخاصی را که امتحان داده اند با اوراق راجعه بکیفیات امتحان نزد رئیس محکمه استیناف فرستاده اشخاص مزبور را معرفی کند و رئیس محکمه استیناف بعد از مذاقه لازمه نتیجه امتحانات را بضمیمه عقیده خود بوزیر عدلیه راپورت داده منتظر صدور حکم وزیر عدلیه برای نصب مباشر ثبت میشود.

نایب رئیس - رأی می گیریم بآن ماده ۱۵ کسانیکه تصویب می کنند قیام نمایند [با اکثریت تصویب شد] پیشنهاد کمیسیون ماده ۱۶ عزل مباشرین ثبت بدون استعفای خودشان بعد از صدور حکم محکمه که صلاحیت حکم را دارد با وزیر عدلیه است **هشترودی** - عزل معلوم است که غیر از استعفاء است دیگر لازم بذکر نیست.

حاج امام جمعه - چون عزل معنیش از کار کناره کردن است آنجا که خودش استعفا می دهد عزل وزیر محتاج نیست عرض کردم عزل یعنی از کار کناره کردن پس یکی از علل عزل همان استعفاء است اگر آن استعفا را بردارند ناقص می شود برای اینکه استعفاء یکی از علل عزل است یا باخراج است یا باینکه از کار کناره بکشد و استعفاء بدهد.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - حقیقتاً استعفاء عزل نیست مال آن شخص است عزل کار وزیر است لیکن این را غالباً می نویسند.

حاج امام جمعه - بعزل وزیر محتاج نیست آنجا که میگوید که عزل در جائیکه با اختیار خودش نیست محتاج بحکم محکمه و عزل وزیر است من گمان می کنم که بدون استعفاء لازمست.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - عزل کار وزیر است و استعفاء کار آن شخص یعنی در غیر صورت استعفاءی خودشان با وزیر است.

صحت انتخاب شوند دیگر هیچ لازم نیست که مقید کنیم که باید قسم بخورد فقط آن اشخاصیکه انتخاب میکنند آنها را مقید کنیم بقید قسم که بطور صحت انتخاب کنند و آتیهائی را که انتخاب میکنند مستولیت ندارد آنها هیچ لازم نیست که مقید بقسم خوردن بشوند.

حاج آقا - این امور جزئیة کخیلی گفتگو میشود این قانون باز میماند و اسباب زحمت فراهم میآید کاین قانون ثبت اسناد هم نگذرد که خاطر آقای حاج سید ابراهیم را متذکر میکنم که تمام اجزاء این ادوات باید پیش رئیس خودشان قسم بخورند و باید اینکار بشود و اگر نشده است خلاف است.

دکتر اسدعلی خان - بنده هم موافقم در تمام دوائر معمول است.

آقا محمد پروجودی - این ماده اینطور نوشته شود که قبل از دخول بشغل خود باید در هیئت محکمه قسم یاد نمایند باقی لازم نیست.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - بعد از دخول است و قبل از مباشرت باید داخل شوند و قسم بخورند قبل از دخول قسم نمیخورند.

حاج شیخ اسدالله - در صورتیکه در تمام ادارات معمول باشد که اعضا در خصوص محکمه قسم بخورند دیگر بنده عرض ندارم (مضمون ذیل مع اصلاح ماده مذکور فرات گرفتید).

مباشرین ثبت قبلاً از مباشرت بشغل خودشان باید در هیئت اجتماعیه محکمه ابتدائی قسم یاد نمایند که بصحت و درستی وظایف خود را انجام خواهند داد.

نایب رئیس - رأی می گیریم باین ماده بطریقی که خوانده شد کسانیکه تصویب میفرمایند قیام نمایند (غلب قیام نمودند و با اکثریت تصویب گرفتید) پیشنهاد وزیر ماده ۱۹ و ۲۰ بترتیب ذیل فرات گرفتید.

ماده ۱۹ - مباشرین ثبت مستخدمین دولت محسوب میشوند ولی حق ارتقاء بمناسب و اخذ مستمری دیوانی را نخواهند داشت.

ماده ۲۰ - مباشرین ثبت در صورتیکه از طرف دولت معین شده باشند درجه و رتبه معاونین متشی های محکمه ابتدائی را خواهند داشت.

ماده ۱۸ کمیسیون - مباشرین ثبت در خدمت دولتی محسوب و از حیث رتبه و حقوق و کفایت خدمت مقام معاونین متشی های دفتر دارهای محاکم ابتدائی را دارند مقرری مباشرین ثبت بموجب ماده ۱۳۷ معین میشود.

نایب رئیس - در این ماده ملاحظه نیست و هر کسی از آقایان که این ماده ۱۸ را بطوریکه خوانده شد تصویب می کنند قیام نمایند (با اکثریت تصویب شد).

(ماده ۲۲ و ۲۳ پیشنهاد وزیر به ترتیب ذیل فرات گرفتید).

ولو اینکه اقامت گاه ارباب رجوع در خارج حوزه مباشرین ثبت باشد.

ماده ۱۹ - کمیسیون مباشرین ثبت مکلفند که وظایف خود را فقط در حوزه محکمه ابتدائی متبوعه انجام بدهند و اقدامات آنها در خارج از حوزه مذکور اثرات قانونی ندارد ولی در حدود حوزه محکمه ابتدائی متبوعه مباشرین ثبت وظایف خود را نسبت بکلیه ارباب رجوع انجام میدهند و لو اینکه اقامتگاه ارباب رجوع در خارج حوزه مذکور باشد.

حاج شیخ الرئیس - گمان میکنم این اثرات لازم نیست اثر قانونی ندارد نظرم بهتر است.

نایب رئیس - رأی می گیریم باین ماده ۱۹ کسانیکه تصویب میکنند قیام نمایند.

با اکثریت تصویب شد. با اکثریت تصویب شد (با اکثریت تصویب شد).

(ماده ۲۴ - وزیر) مباشرین ثبت مکلفند اسناد را که برای ثبت نزد آنها می آورند ازشاه نمایند و مضمون اسناد را بکسی نگویند مگر در مواردی که قانون استثناء مینماید تغلف از مفاد این ماده مستلزم مجازاتی خواهد بود که در قانون جزاء معین است.

ماده ۲۰ - مباشرین ثبت مکلفند اسناد را که نزد آنها می آورند ازشاه نمایند و مضمون آن اسناد را بکسی نگویند مگر در مواردیکه قانون اجازه میدهد تغلف از مفاد این ماده مستلزم مجازاتی میشود که در ماده ۱۲۹ مصرح است.

حاج شیخ الرئیس - عرض نزد آنها می آورند خوبست بنویسند که ثبت میکنند باید اسناد را نزد آنها بیاورند ولی آنها ثبت کنند.

دکتر حاج میرزا رضا خان - گویا مواد جزائی شور دویس بعمل نیامده است تکلیف معلوم نیست که چه چیز است.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - اسناد بعد از ثبت در آنها نخواهد اسناد اسناد را که برای ثبت می آورند خود اسناد را نباید ازشاه کنند خود را ابراز کردن غیر از مفهومش را گفتن است و الا معلوم است که اصل سند در نزد صاحب سند است.

افتخار الواعظین - ان اسناد را ازشاه میکنند مفومش را بگویند قابل مذاکره نیست.

وکیل التجار - بنده باین سه مسئله اهمیت میدهم و هیچکس اعتناء نکرد ما آلان رأی بدیم بمضمون یکماده که بعد از این رأی بان خواهیم داد اما چطور فعلاً میتوانیم بان رأی بدیم ما میدانیم چه چیز است که بان رأی خواهند داد.

آقا شیخ ابراهیم - يك جزائی باشد نهایت در وقت رأی دادن در آن مواد جزائی همینکه بان مواد رسیدند مجازات را تقییر بدهند و هر قدر انسان می خواهد حرف بزند.

نایب رئیس - رأی می گیریم باین ماده بطریقی که فرات شد کسانیکه تصویب میفرمایند قیام نمایند (با اکثریت تصویب شد).

باشد وزیر آن نوشته خواهد بود فلان اسم مباشر ثبت فلانجا محل.

کاشف - بنده اسم مباشر را زیادی میدانم فقط اسم محل نوشته شود برای اینکه مباشر را در هر چند مدت عوض میکنند نباید اسم شخص نوشته شود اسم محل لازمست.

آقا شیخ ابراهیم - اسم شخص حکماً باید باشد بجهت آنکه هر وقت عوض میشود باید معلوم شود که خطائی که شده است از کدام يك از آنها شده است.

فهییم الملك - مهرهای اداره همینطور که آقای کاشف فرمودند يك مهر بکنند برای اداره بعد هر مباشریکه میآید او باید امضاء کند و مهر خودش را بزند که معلوم شود که آن مهر اداره رازده است ولی در مهر اداره هیچوقت اسم مباشر نوشته نمیشود.

کاشف - آقای مخبر بکلی اشتباه کرده اند ممکن است يك مأموری وقتیکه او را معزول کردند با همان مهر خیلی اسناد را امضاء بکنند که بکلی اعتبار قانونی آن مهر از بین برود از اینجهت اسم همان محل کافیست.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - اسم خود شخص باید در خود مهر باشد سند خارجی هزار تارا مهر بزند يك پول فایده ندارد وقتیکه معزول شد آن مهر بیکه او میکند در دفتر خواهد ماند همینطور ماده دیگر است که همینکه او عزل شد مهر را از او خواهند گرفت بجهت اینکه بعد از این هر گاه خطائی واقع شد کاین از کی شده است.

حاج سید ابراهیم - تشریحی که آقای کاشف کردند خیلی صحیح است از آن توضیحی که آقای مخبر دادند بجهت اینکه وقتیکه مهر اداره لا یتغیر باشد باید مهر وزیر مالیه هم باشد که تشخیص شود که آن خیانتی که واقع شده است کی کرده است و این ماده اصلش بی ترتیب است چه ضرر دارد که علاوه بر مهر ثبت اسناد مهر آن شخص را که مباشر ثبت است اضافه کنیم که او هم مهر بکنند ولی مهر اداری باید علیحده باشد.

وکیل التجار - این خیلی غریب است که مهر اداره و مهر اشخاصی که آنجا مباشرت دارند هیچ مناسبت باهم ندارند این رسمیت مهر اداره زده میشود و شخصیکه مباشر است امضاء میکند و اینکه میگویند که لازمست بفهمند که این خطا بیکه فرضاً واقع شده است منتسب بکیست لابد این اداره يك ترتیب دارد اسناد هم تاریخ دارد در آن تاریخی که نوشته شده است معلوم میشود که کسی مباشر بوده است در آن موقع که خطائی کرده باشند از روی اینها معلوم خواهد شد هیچ وقت مهر اداره با اسمی اشخاص نوشته نمیشود باید تنها مهر اداره باشد و آن شخص هم مهر و امضای خودش را میکند امضای آنها آنجا سند است.

(پیشنهادی بمضمون ذیل از طرف آقای فهیم الملك فرات گرفتید).

ماده ۲۱ - اینطور نوشته شود - مباشرین ثبت مهری خواهند داشت که علامت شیرو خورشید را دارا و در زیر آن نوشته شده اداره مباشرت ثبت فلان جا اسم محل و ذیل مهر را مباشرین ثبت باسم خود امضاء و مهر نمایند.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - اینهم بحقیقت بيك درجه مثل مستخدم خوبی است و اهمیت دارد و

بخصوص نقش مهر اورا برای اداره خوانمندفرستاد که ضبط باشد و همینکه تغییر کرد مهرم تغییر میکند باید اسم خودش باشد مهر اداره هست شیرو خورشید هم دارد زیرش نوشته شده است فلانکس مباشرت استناد فلان محل این خیلی لازم است که اسم خودش را دارا باشد و خیلی اهمیت دارد که اسم اشخاص را دارا باشد والا اهمیت ندارد.

نایب رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای فهیم‌الملک - مریک از آقایان که پیشنهاد آقای فهیم‌الملک را قابل توجه میدانند قیام نمایند (قابل توجه گردید).

نایب رئیس - رأی میگیریم باصل ماده ۲۱ بطریقی که الان خوانده شد مریک از آقایان که تصویب میکنند قیام نمایند. (با اکثریت تصویب گردید) (ماده ۲۶ پیشنهاد وزیر) نمونه امضاء و نمونه نقش مهر هر مباشر تبتی در دفتر که ثبت اسناد ضبط خواهد شد که در موقع لازم با امضاء و مهر مباشر ثبت تطبیق شود.

(ماده ۲۲ - از پیشنهاد کمیسیون) نمونه امضاء و نمونه نقش و مهر هر مباشر ثبت باید یک نسخه بدفتر را کد حوزه ابتدایی و نسخه دیگر بدفتر را کد کل فرستاده شود که ضبط شده در موقع لازم برای تطبیق با امضاء و مهر مباشر ثبت موجود باشد.

کاشف - آنچه راجع با امضاء هست صحیح است ولی مهر یک چیز است که ممکن است در هر مرکزی هر کس کی عین آن مهر را بکند عین مهر هیچ فایده ندارد.

نایب رئیس - رأی میگیریم بماده ۲۲ هر کسی از آقایان آنرا تصویب میکنند قیام نمایند (با اکثریت تصویب شد).

(ماده ۲۷ پیشنهاد کمیسیون) دفاتر ثبت باید قبطان کشیده و صفحات آن مهر دار و نمره صفحات معین و ممضی با امضای رئیس محکمه ابتدائی و عضو آن بوده به مهر رسمی محکمه مهرور باشد.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - یک چیزی هم لازم میدانم در اینجا زاید شود این ترتیب که دفاتر ثبت باید قبطان کشیده و صفحات آن نمره دار و در اول صفحه اول و آخر صفحه آخر عدد مجموع صفحات ثبت شود بجهت اینکه اگر اینطور نباشد ممکنست از او آخر چند ورق بردارند اما اگر در اول صفحه اول نوشته شود که این دفتر دارای دوست صفحه است و در آخر نوشته شود دارای دوست صفحه است این دیگر تخلف بردار نیست چون در اول صفحه اول و آخر صفحه عدد مجموع صفحات ثبت است و باید ممضی با امضای رئیس محکمه ابتدائی و امضاء بوده به مهر رسمی محکمه مهرور باشد.

ارباب کبیر خسر و - آنچه در اینجا نوشته است صحیح است و آنچه را هم که فرمودند صحیح است ولی عرض بنده در کلیه اینهاست است تمامی دفاتر ادارات دولتی باید به همین ترتیب باشد نمی دانم آقا در هر اداره وزارتخانه این شرح را خواهند داد یا اینکه لازمست یک قانون کلی برای کلیه ادارات نوشته شود برای اینمطلب بنده بنظرم اگر این ترتیب باشد خیلی بهتر از این بود که در هر قانونی یک همچو ماده نوشته شود.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - حالا این

نوشتن مضرتی ندارد یک قانون دیگری که برای کلیه دفاتر وضع کنید.

بجهت - عدد صفحات معین باشد کافیست و دیگر آن توضیح های مخبر لازم است.

فهیم‌الملک - اینطوریکه اصلاح کرده اند آن جمله لازم است ولی اینطوریکه ایشان اصلاح کرده اند یک مفهوم دیگری از بین می رود و صفحات دفتر ثبت اسناد کلیتاً باید به مهر اداره داشته باشد و اینطور اگر بنویسیم فقط عدد صفحات را معین بکنند بعد از ورق اول و آخر که عدد صفحات معین میشود امضاء کنند عده صفحات باید امضاء شده باشد.

وکیل التجار - اینجا اگر بخواهید خوب احتیاط کرده باشد باید بنویسید که ابتداء و انتها قبطان بکشند و سر قبطان رالاک با سرب کنند در نظامنامه اش لابد هست اما اینکه بنویسند و قبطان بکشند این هیچ معلوم نیست که کجای او قبطان کشیده شود و این عبارت قبطان کشیدن یک عبارتی است که بنده می بینم بعضی از آقایان هنوز ملتفت نیستند که قبطان کشیدن یعنی چه - دفتری را که قبطان میکشند این طور که صفحات اول و آخرش را سوراخ میکنند آنوقت دیگر احتمال میدهم که این زحمت نباشد و معلوم میشود که این صحیح است یا صحیح نیست.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - بنده که درست مطلع نیستم لکن گویا این مصطلح است که دفتر قبطان کشیده و قبطان نکشیده این باید دفتر قبطان کشیده باشد.

سلیمان میرزا - در کمیسیون که این ماده را نوشتیم بهیچوجه نظر کمیسیون باین نبود که اعضای ثبت اسناد بیرون و تمام این اوراق را امضاء کنند و این کار هم فایده ندارد غیر از زحمت تصور ثبت اسناد را در یک محل بفرمایند آنوقت هر اظهاری را که میخواهید بفرمائید وقتی که تمام اسناد مملکت معاملاتش بنا شود در دفاتر ثبت شود آنوقت ما مجبور کنیم که هر صفحه آنرا قانوناً محکمه ابتدائی باید مهر و امضاء بکند آنوقت ملاحظه بفرمائید چند محکمه ابتدائی لازم داریم که بیرون فقط دفتر مهر کنند و کار دیگری نکنند ملاحظه عملش را هم بفرمائید ولیکن ملاحظه که در آنجا بود فقط این بود که دفتر را ببندند و اول و آخرش را رسماً مهر کنند و عده صفحاتش را معین بکنند دیگر گمان ندارم که این را که اینجا قید بکنیم جز زحمت فایده داشته باشد و یک چیزی هم برود چه میافزائیم که چند محکمه ابتدائی تأسیس شود برای مهر کردن دفتر ثبت اسناد.

فهیم‌الملک - بنده عرض می کنم که فقط مهر اداره را میزنند و امضاء اداره می شود و این مسئله قانون ثبت اسناد در همه جا معمول است که تمام صفحات او مهر داشته باشد و شاید ملاحظه این بوده است که یک نمره آن از بین نرود و خیلی ملاحظاتی داشته است ولی بنده عرض می کنم دفاتر ثبت اسناد و قانون ثبت اسناد و مهر مملکتی بوده است آخر هر صفحه یک مهر اداره را دارد این

سفر تاختهاها که اینجا هستند تمام دارای یک اداره ثبت اسناد هستند هر کدام از آنها را ملاحظه بفرمائید آخر صفحات آنها مهر اداره دارد.

سفر تاختهاها که اینجا هستند تمام دارای یک اداره ثبت اسناد هستند هر کدام از آنها را ملاحظه بفرمائید آخر صفحات آنها مهر اداره دارد.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - مهر اداره خواهد بود اینست که محکمه باید صفحات را امضاء بکنند این را عرض می کنم که صحیح نیست.

مشیر حضور - آقای فهیم‌الملک فرمودند هم‌جا معمول است باید مهر محکمه باشد باید در رفع این اشکال شود.

سلیمان میرزا - بنده مکرر میگویم که آقایانی که می فرمایند ثبت اسناد را بفرستند بجهت ابتدائی گمان نمیکنم که دفاتر ثبت اسنادهای آنجا راهم بفرستند به محاکم ابتدائی ایشان که آخرش را مهر بکنند آنوقت بیایند آنجا گذشته از اینکه مامی خواهیم دفاتر ثبت اسناد را ثبت کنیم اینست که اگر مهری آنجا هست مهر اداره ثبت اسناد است نه مهر محکمه ابتدائی و اگر هم بوده است این یک قاعده کلی باید داشته باشد بیستیم نتیجه و مصرف و حکمت و فلسفه این را که این را مهر بکنند چه چیز است چیزی را که آقای فهیم‌الملک فرمودند اینست که ورقی را از آنجا بکنند در صورتی که یک دفتری قبطان کشیده باشد و اول و آخرش و صفحاتش مهر کرده باشد و بآن ترتیبی که آقای وکیل التجار فرمودند که سر قبطان او لاک با سرب باشد چگونه ممکن است از آنجا یک ورق کشید و یک ورق دیگری بجای او گذاشت این هیچ ممکن نیست یک ورق از آن کم و زیاد شود تنها این نیست - دفتر داری در عده صفحاتش ثبت وقتی که عده صفحاتش معین و آخرش مهر شد نمی توانند یک ورق را از او کم و یک ورق بر او بیفزایند به نظر بنده این یک اشکالی است از اکثر احتیاط غیر از یک خرج اضافه چیز دیگر نخواهد بود در موارد دیگر هم هست که آخر دفتر را خود همان مدیر اداره مهر میکند پس از آن که دفتر تمام شد بمحاکم می فرستند اگر بنظر آقایانی که دفتر خانه های سفارتخانه را دیده که می فرمایند هر صفحه اش مهر دارد این طور است باید تمام صفحاتش مهر شود صحیح است اما مهر مباشر ثبت نه مهر اداره.

فهیم‌الملک - برای اطلاع حضرت والا عرض میکنم که دفاتر از آنجا هیچوقت نمی فرستند بجهت محکمه ابتدائی دول متنوعه خودشان هر سال بآن محکمه که لازمست و بآنجا کار راجع است می فرستند بهر مرکزی که لازم است از آن مرکز اصلی تمام دفاتر مهر می شود و می آیند این جا و این جا مهر محکمه پای هر دفتری باید بخورد حالا اینجا ملاحظاتی هست وجه نظریاتی در این کار بوده است همه این ملاحظاتی را لازمست که شرح داد و تمام این زحمت این است که دیگر اشکالی نباشد و نوشتجات در یک دفتر خیلی صحیح مطمئنی ثبت شود هر قدر بتوانند که ترتیب آنرا محکمتر بکنند بهتر خواهد بود و این هم زحمتی برای اداره نخواهد داشت نهایت مهر محکمه یا اداره را می زنند پای صفحات می فرستند پیش مأمورین لازمست که مأمورینی که آنجا هستند مهر بکنند.

حاج وکیل الرعایا - چون خواستم که معلوم باشد که چه نتیجه از این مهری که در آخر دفتر خواهد خورد بدست می آوریم و برای او یک بودجه در نظر بگیریم و رأی بدهم شاید بزرگترین نتیجه که در نظر گرفته شد که عده صفحات را معین کنند در آخر صفحه برای این است که بعدیک مطلبی بآن ضمیمه نتوانند بکنند و برای این است که بنده هم عقیده هستم بآن اشخاصی که مهر در آخر صفحات را لازم می دانند - مع اصلاح ماده مزبور بضمون ذیل قرائت گردید:

ماده ۲۳ - دفاتر ثبت باید قبطان کشیده و صفحات آن نمره دار و به مهر اداره مهرور و در اول و آخر صفحه آخر شماره اوراق را معین و ممضی با امضای رئیس محکمه ابتدائی و امضای آن بوده به مهر رسمی محکمه مهرور باشد.

نایب رئیس - رأی می گیریم برای این ماده ۲۳ هر کس از آقایان بطریقی که قرائت شد تصویب می کنند قیام نمایند (با اکثریت تصویب شد).

ماده ۲۸ از پیشنهاد وزیر - دفاتری را که باید مباشرین ثبت ترتیب بدهند از قرار ذیل است:

- [۱] دفاتر اسناد که نظر به نوع اسناد متعدد خواهد بود (۲) نماینده عمومی دفاتر اسناد.
- [۳] دفتر مواظبت (۴) دفتر اشخاصی که در تحت قیمومیت یا ولایت شرعی هستند.
- [۵] دفتر اشخاصی که ورشکسته اعلان شده اند که اندازه و طرز و اسلوب دفاتر مزبوره موافق نمونه خواهد بود که وزارت عدلیه معین خواهد کرد.

ماده ۲۴ از پیشنهاد کمیسیون - دفاتر مباشرت ثبت از قرار تفصیل ذیل است اولاً دو دفتر برای ثبت اسناد بطوریکه قانون معین میکند یکی برای معاملات راجعه باموال غیر منقوله و دیگری برای سایر معاملات ثانیاً دو دفتر فهرست که در آن مباشر ثبت مقاد اسناد ثبت شده و تصدیقات خود را یافته مجلات و امضاها و همچنین کلیه اقداماتی را که موافق وظائف خود بعمل می آورد نسخین می نویسند و به طور اختصار فهرست می کنند.

ثالثاً - دفتر نماینده عمومی که بترتیب حروف تهجی برای کلیه اسنادیکه در نزد مباشرت ثبت یا تصدیق شده ترتیب می شود

رابعاً - دفتر صورت اسنادیکه در مباشرت ثبت توزیع میشود خامساً - دفتر صورت اشخاصی که ورشکسته و یاد تحت قیمومیت یا ولایت شرعی اعلان شده اند سادساً دفتر عایدات.

آقا میرزا ابراهیم قهی - در این جا دو تا نیست بهلوی هم افتاده شاید تصور کنند که مکرر شده یکی را حذف کنند.

وکیل التجار - این جا بنده یک دفتر دیگری لازم می دانم که آن دفتر تعرض یعنی دفتر پروتست اسنادیکه عده شان گذشته و نرسیده است که اوهم همیشه در اداره مباشرت ثبت خواهد بود و محل احتیاج است اگر چه در بروات تجارانی در محکمه مجلی برایش معین کردیم ولی اسنادیکه پروتست داده اند آنها هم برای پروتست با اداره ثبت اسناد می روند و

محل آن همان اداره ثبت اسناد است ممکن است یک وقتی محکمه قرار بدهد که بروات تجارانی را هم که نخواهند پروتست کنند در آنجا باشد و اینجا اسمی از او نیست.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - در مواد بعد خواهد آمد.

حاج سید ابراهیم - آن اسنادیکه ثبت شده است محاکم عدلیه رسمیتی بآنها خواهد داد پس لازمست اگر که در یک جایی اسنادیکه ثبت شده است ثابت شد که جمع است صورت اینها هم لازمست ثبت بکنند و در این جا هم اسمی از آن برده نشده این لازمست بجهت اینست که باطل کنند اصلیت اسنادی را که جمع است و این یک دفتر علیحده می خواهد مثل ورشکستگی اینها پروتست آقای مخبر بیان بفرمایند والا یک چیزی زیاد بکنند.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - حکمی که از محکمه صادر می شود در دوسه ثبت و در اداره اجراء هست و در دست آن شخصی صاحب سند هم هست آن صاحب سند می خواهد میبرد و در ثبت اسناد ثبت می کنند نمی خواهد نمیکند اینهم یک سندی است در دست او و یک دفتر دیگری علیحده نمی خواهد اگر ایندفا تر توضیحی بخواهند بنده عرض کنم.

حاج سید ابراهیم - در آن ثانیاً و ثالثاً اگر لفظ احکام زیاد شود ایراد بنده وارد نیست **حاج شیخ الرئیس** - چون ضرورت اقتضاء میکند که در ماده اول اینکه واضح باشد مذاکره شود بنده عرض میکنم که سختین قلم است (نسخستان بنویسند) [نسخستان اصلاح شد].

نایب رئیس - رأی میگیریم بآن ماده ۲۴ هر کس از آقایان تصویب میکنند قیام نمایند (با اکثریت تصویب شد).

نایب رئیس - شور در بقیه این قانون میدانم (۱۸) نفر تقاضا کرده اند که چند کلمه در باب قانون نمک مذاکره بکنند ولی خواهش میکنم که خیلی بطریق اختصار مذاکره بفرمایند که مطلب هم دیگری هم هست که باید در آن مذاکره کرد.

آقا میرزا اسدالله خان - بنده در ابتدای مجلس وقتیکه پیشنهاد آقای سلیمان میرزا مدیر حزب دموکرات خوانده شد عرض کردم این پیشنهاد نمی تواند بکمیسیون مبتکرات برود حالا اولاً باید دلیل قانونی آنرا عرض کنم و بعد چون این پیشنهاد بعضی سوء تفاهم ها را سبب خواهد شد لازمست که شرحی هم بعد از آن عرض کنم اولاً چیزهایی که بکمیسیون مبتکرات باید برود آنها نیست که باید ابتکار بشود نه اینکه پیشنهاد بکنند که یک مالیاتی را مبدل کنند بیک مالیات دیگری و از این گذشته ماده ۳۳ نظامنامه داخلی می نویسد - که هر طرحی را که نماینده پیشنهاد میکند باید بطرز قانونی ماده ماده نوشته شده و دارای مقدمه که متضمن دلایل آنست بوده باشد طرح مذکور پس از اینکه ۱۰ نفر مفاد آنرا تصویب کرده باشند کتباً بر رئیس داده میشود رئیس میتواند آنرا بکمیسیون مبتکرات رجوع

نماید پس بموجب ماده ۳۳ نظامنامه داخلی این پیشنهاد نمیتواند بکمیسیون مبتکرات برود برای اینست که این ماده بما میگوید که هر پیشنهادی که میشود باید دارای این شرایط باشد یعنی ماده بهتر نوشته شود و دارای مقدمه استدلالیه باشد و این پیشنهاد یک طرح یا لایحه قانونی نیست بلکه یک تکلیفی است که بهیئت دولت میکنند که یک مالیاتی را مبدل کنند بمالیات دیگر و از طرف دیگر هم خیلی اظهار امید واری و تشکر می کنم از شاهزاده سلیمان میرزا که از طرف فرقه شان بعد از تجربات که در این مالیات کرده اند آنها موافقت میکنند یعنی اول ملتفت شده اند اگر چه بنظر بنده می آید اینست که این مسئله بواسطه یک خیبط مسلکی بوده است که در آن موقع شده است یعنی در آنوقت مالیات غیر مستقیم را مضر نمی دانستند و امروز بواسطه آن یک خیبط در مقام برآمده اند که این مالیات غیر مستقیم از میان برداشته شود معهود لازمست چون مطالبیکه در پارلمان گفته میشود اهمیت دارد و ممکن است در خارج منتج سوء عواقب شود این مسئله را عرض کنم در اول تشکیل هیئت مدیره که هنوز پارلمان افتتاح شده بود همین حزب دموکرات که هنوز اسمی برای خودشان معین نکرده بودند باسم لوله کشی میخواستند چهار عباسی مالیات بگوش و وضع بکنند که اوله کشی بشود به همین قسم می کردند که مالیات نواقبل بآن شدت از مجلس بگذرد و بعد از آن همین مالیات نمک بود که حزب مایمنی حرب اکثریت با کمال جدیت مانع بود و همیشه مدافعه می کرد از اینکه این مالیات امروزه صلاح نیست و حزب دموکرات همیشه دفاع میکردند و شاید این اظهار بنده صورت مجلس های آنوقت که الان هم حاضر است تا اینکه بهر طوری بود آنرا گذرانیدند و ثانیاً این پیشنهادی که از طرف شاهزاده سلیمان میرزا شده است الان یک سوء اثری در خارج خواهد داشت و آن اینست که چون در پارلمان مذاکره میشود که این مالیات نسخ بشود بیشتر علت عدم پیشرفت اینکار خواهد شد در صورتیکه ما میدانیم که وزیران ما در این خصوص پیشنهادی می کنند و اصلاح این مسئله را می خواهند و نظر باینست که اقلیت همیشه به اشد رعایت و ملاحظه اوضاع مملکت را میکند و لازمست عرض کنم که در چند روز قبل والا حضرت اقدس آقای نائب السلطنه لایحه را که در اینجا پیشنهاد کردند این مسئله را خوب واضح می کند که ما نباید فقط هم خود را صرف این بکنیم که همانطوریکه در فرانسه است طوری با هم ضدیت بکنیم که از برای هیئت دولت اسباب و عدم پیشرفت کار بشود و آنچه را که محل احتیاج است از لایحه ایشان بطور تکرار میخوانم که بنویسند که حتماً در موقع پیشنهاد مطالب مهمتر نیز قبل از آنکه وزراء بمذاکره علنی اقدام نمایند بدو باید از خیالات مجلس بخصوص از عقاید اکثریت در آن موضوع مطلع بوده بفته گرفتار مخالفت مجلس نمایندگان از طرف قوه مقننه نیز باید ملاحظاتی دقیقه نسبت باوضاع مملکتی حاصل آمده در هر امری از اشکال تراشی بهیئت وزراء صرف نظر نمایند تا قوه مجریه باتکیه بقوه مقننه که حقیقتاً تکلیف به تمام آراء ملت است مقاصد خود

رادر اصلاحات مملکتی صورت انجام بدهد در این پیشنهادهایکه حضرت والا شاهزاده سلیمان میرزا میفرمایند ممکن است بایشنهادهای که از طرف هیئت وزراء خواهد شد جزئی مغالفتی داشته باشد و در موقع اجرا هیئت دولت رادچار اشکالات خواهد کرد زیرا که در دایم هیئت دولت می تواند يك همچو مالیاتی را که با اینهمه زحماتی که کشیده شده است و خونهائی که ریخته شده است و امروز دارد يك صورتی پیدا می کند اورا از بین بردارد و دست بیک مالیات دیگری که خیلی صعب الوصول است بزند و با این که بیک اصلاحی قناعت خواهد کرد باینکه نمی تواند پس اینجا عرض می کنم که اولاً این پیشنهاد مطابق نظامنامه داخلی نمی تواند به کمیسیون مبتکرات برود و ثانیاً بعضی والا شاهزاده سلیمان میرزا عرض میکنند که این مسئله را در نظر داشته باشند که قبل از همه چیز عایت اوضاع حالیه مملکتی است و از همه چیز بهتر است و اینجا گمان میکنند که این پیشنهاد يك اندازه هیئت دولت را دوچار اشکالات خواهد کرد .

سلیمان میرزا - اجازه بدهید بنده هم دو کلمه مختصراً عرض بکنم .

نایب رئیس - راجع باظهارات خودتان می خواهید توضیح بدهید .

سلیمان میرزا - بله راجع به ارباب هم عرض می خواهم توضیحی عرض کنم این هائی را که آقای آقا میرزا اسدالله خان فرمودند روح بنده که از آن خبر ندارد و گویا هیچکس همچو چیزی را گفته باشد - اولاً این که فرمودند مطابق ماده ۳۳ نظامنامه داخلی این پیشنهاد می تواند بکمیسیون مبتکرات رجوع بشود فقط اشکالی که کردند اینست که بطور مواد نوشته شده است استدعا میکنم از آقایان منشی ها که يك کلمه ماده اول بعد از مقدمه بنویسند که ماده اول حذف مالیات نمک تا اینکه بفرمایش ایشان صورت قانونی پیدا بکنند و بشود بکمیسیون رجوع کرد و یکی دیگر اینکه بعضی نسبتها بفرقه بنده دادند و بعضی مراتب ذمه ها از فرقه خودشان جستند ما تعجب میکنیم از آنچه که ارباب جرائدی جهت باشخاص نسبت میدهند که هیچ مناسبتی ندارد در صورتی که آنها در خارج هستند و غایبند و در اینجا در اول مجلس اظهاراتی میشود و در آخر مجلس پاره اظهارات بررد آن گفته میشود و پاره نسبت ها با آن گوینده داده می شود که گذشته از این که گوینده هیچ خبری از آن ندارد گویا از کلماتش هم چنین چیزی فهمیده نشود بنده گمان میکنم در همه عالم خبر معذرت می خواهم برای این که شاید بگویم در همه عالم - در همین این جا تصدیق کرده اند هم آقای نایب السلطنه هم سایرین باینکه اقلیت باید تنقید بکنند و اکثریت حکومت مملکت را بدست بگیرد و حکومت بکنند و مطابق این فرمایش که آقای میرزا اسدالله خان میفرمایند که لازمست ملاحظه اوضاع حالیه مملکت را اقلیت بکنند فردا اگر لویجی پیشنهاد شد و ما بخواهیم تنقید بکنیم ایشان همین فرمایش را خواهند کرد پس مطابق این فرمایش که امروز می فرمایند اینستکه

از امروز نمایندگان اقلیت مجسمه هستند برای این که اگر يك كلمه حرفی را که بزنند خواهند فرمود که شما این حرف را زدید سب شد که فارس افتشاش شد فلان وزیر از عهده کار بر نیامد برای اینکه شما تنقید کرده اید اگر اینست که خوبست اکثریت که قاطع همه چیز است يك را بی هم در این خصوص بدهد که دو کلمه باشد که اقلیت باید لال باشد تا اینکه اقلیت هم تکلیف خودش را بداند تا اینکه اکثریت هر چه میخواهد بکند و اقلیت هیچ حرفی نزند و لال باشد نظامنامه داخلی شما بهر یازنده نفر از نمایندگان حق پیشنهاد کردن يك طرحی را داده است قانون اساسی هم همین قسم میگوید حالا اکثریت می گوید که این حق را اقلیت نداشته باشد بسیار خوب رای بدهید که نداشته باشد و الا این يك پیشنهاد است که شده است اگر ملاحظه فرمائید خواهید دید که بیش از یازده نفر هم آنرا امضاء کرده اند و بموجب همان نظامنامه که این حق را نمایندگان داده است هیچکس نمیتواند حرفی بزند باید برود بکمیسیون بعد آرائی که برگشت اگر اکثریت مجلس یعنی همان اکثریتی که آقای آقا میرزا اسدالله خان جزء آن اکثریت هستند با وجود اینکه این پیشنهاد از طرف اقلیت شده است موافقت کرد با این پیشنهاد و تصویب کرد که نم المطلب و الا رد می شود و هیچ محتاج باین مذاکرات نخواهد بود - آمدیم سر این نسبتهای که بجز اقل دادند فرمودند حزب اکثر بر ضد این مالیات بودند بنده عرض میکنم که این حزبها که میفرمایند هنوز هم مجهولست یا لاجب چیزیکه مجهول است چطور می شود آنرا حزب سیاسی گفت بنده در حضور آقای نایب السلطنه عرض کردم در اینجا هم مکرر عرض کردم و باز هم تکرار میکنم که بنده هنوز این هیئت را بلوک میدانم و در این بلوک غیر از فرق سیاسی اشخاص مختلف هستند و بنده هنوز تمیز مابین این اشخاص مختلفه و احزاب را نداده ام تا اینکه تصدیق بکنم آقای آقا میرزا اسدالله خان را که حزب اکثریت همیشه در موقع وضع مالیات های غیر مستقیم مدافعه نموده است کجا باید این حزب اکثریت سیاسی که ایشان جزء آنها هستند بنده الان در میان این ائتلاف این بلوک بجز چند نفر که خودشان را با استقلال معرفی کردند نمی دانم چند نفر از این بلوک از حزب اجتماع و اعتدالیون است چند نفر از اجتماع و عامیون است و چند نفرشان از حزب اتفاق و ترقی یا غیره آمدیم بر اینکه فرمودند این مالیات ها را فرقه اقلیت از مجلس گذرانند فرقه دموکرات همچوقت در مجلس اکثریت نداشته بنده در کمیسیون عالی نبوده ام تا اینکه عرض کنم چطور نبوده است اشخاصیکه بوده اند می دانند وظیفه مجلس هم اگر باشد که در آن خصوص مذاکره بکنند آنها نقطه نقطه می توانند شرح بدهند اما آنچه که راجع بمجلس است و بنده از آن اطلاع دارم اینست که حزب دموکرات تا بحال همچوقت در مجلس اکثریت نداشته است و هر مالیاتی که از حزب دموکرات گذشته است لابد با همراهی اکثریت به آنها بوده است که گذشته است و بنا بر این آن مالیات هائی را که گذشته است نمی توانند بدهد يك

فرقه بگذارند علی الخصوص بگردن فرقه دموکرات و اگر مقدمه پیشنهاد را که بنده تقدیم کرده ام ملاحظه فرمائید می دانید که در کمال نزاکت است بهیچوجه نسبتی با اکثریت یا اقلیت داده نشده است که يك تصویبی بگردن اکثریت گذاشته باشد یا اینکه برائت ذمه از اقلیت جسته باشد بلکه پیشنهاد بنده این بود که در زمانی که پیشنهاد استقرض شده بود اظهارات مردم و تقاضائی که کرده بودند که اعانه می خواهید بدهید و هر مالیاتی را که می خواهید وضع بکنید حاضریم بدهیم وزارت معارف آنوقت مصلحت این طور دید که يك همچو مالیاتی وضع بشود معلوم است همانطور که فرمودند در صورت مجلس ها معین است که کی ها موافق بوده اند و کی ها در همان زمان دفاع می کردند لیکن اشخاصیکه جزء حزب دموکرات بوده اند همیشه می دانستند که مالیات غیر مستقیم علی الخصوص چیز هائی که در اوراق عموم مدخلیت دارد حتی الامکان نباید وضع شود و استدعا می کنم آقایان چیز هائی را که بنده گمان میکنم که از عهده اثباتش بر نمی آید در اینجا اظهار نکنند ولی میخواهم ببینم که آقای آقا میرزا اسدالله خان صورتهای مجلس را بیاورند و در آنجا معین بفرمایند یکی از هیئت مؤلفه در مالیات نمک همراهی نکرده است آنوقت این تصویر را بگذارید بگردن فرقه دموکرات خوبست يك فرمایش بفرمایند منطقی باشد بیخود به يك طرفی فشار وارد نیاورند ولو اینکه در اکثریت باشند صورت مجلس حکمت و معین میکنند که در آنروز چه اشخاصی در اینخصوص همراه بوده و کجا مخالفت کرده اند همین گذشتن این قانون از مجلس خودش دلیل است که از این بلوک هم همراهی شده است پس چطور می توانند امروز اکثریت را در اینخصوص بری الذمه بخوانند حالا اگر آقای آقا میرزا اسدالله خان در آنوقت نطق عزائی نفرموده باشند شاید که يك قیام و تعمرود فرموده اند ولی اگر ایشان نفرموده اند جماعتی از این ۶ نفر محققاً کرده اند و تأکید کرده اند که زودتر بگذرد اما در خصوص مالیات نوافل که فرمودند تعجب میکنم از اینکه در میان این ائتلاف این بلوک بجز چند نفر که خودشان را با استقلال معرفی کردند نمی دانم چند نفر از این بلوک از حزب اجتماع و اعتدالیون است چند نفر از اجتماع و عامیون است و چند نفرشان از حزب اتفاق و ترقی یا غیره آمدیم بر اینکه فرمودند این مالیات ها را فرقه اقلیت از مجلس گذرانند فرقه دموکرات همچوقت در مجلس اکثریت نداشته بنده در کمیسیون عالی نبوده ام تا اینکه عرض کنم چطور نبوده است اشخاصیکه بوده اند می دانند وظیفه مجلس هم اگر باشد که در آن خصوص مذاکره بکنند آنها نقطه نقطه می توانند شرح بدهند اما آنچه که راجع بمجلس است و بنده از آن اطلاع دارم اینست که حزب دموکرات تا بحال همچوقت در مجلس اکثریت نداشته است و هر مالیاتی که از حزب دموکرات گذشته است لابد با همراهی اکثریت به آنها بوده است که گذشته است و بنا بر این آن مالیات هائی را که گذشته است نمی توانند بدهد يك

اظهاری نکرده باشند و شاید آنوقت تکلیفشان را نمیدانستند و اگر اظهاری کرده اند نظر سیاسی آنها نبوده است والا اشخاصی که داخل در این حزب هستند این نظریات سیاسی را در اوایل هم داشته اند و شاید در بدو مشروطیت ثانی که ابتداء شروع به این عمل بوده است تقریباً همین مقاصد را که امروز دارند داشته اند و اگر نگاه بجزوه هائی که در آنوقت هر يك در منزل های خودشان نوشته اند بفرمائید عرایض بنده را تصدیق خواهید کرد مخصوصاً جزوه هائی را که خود بنده در آن زمان در اینخصوص نوشته ام و الان در کتابخانه بنده موجود است و اگر خواهید ممکن است بفرستید از آنجا بیاورند و ملاحظه بکنید که در تاریخ ۱۳۲۴ نوشته شده است خواهید دید که همین مطالب را داراست پس خوبست آقای آقا میرزا اسدالله خان اینطور نسبتها را بیک فرقه ولو اینکه در اقلیت است ندهند اما آمدیم در موضوع اوضاع مملکت که فرمودند خوبست اقلیت ملاحظه اوضاع مملکت را بکنند بنده این را مکرر گفته ام الان هم می گویم باز هم خواهم گفت که مسئول اوضاع مملکت اکثریت مجلس است که امروز علنی شده است و هیئت دولت را تشکیل میکند مسئول انتظام امور مملکت همین اکثریت ثابتی است که دارای ۴۹ رای است نه فرقه دموکرات که در اقلیت واقع است و دیگر بعد از این اکثریت نمی تواند بگوید عین الدوله دموکرات بوده غیر عین الدوله دموکرات نبود و هیچوقت هم دموکرات نخواهد شد اوزام همین پذیرفت و از وقتیکه این کابینه تشکیل شد حضرت والا عین الدوله و فرمانفرما داخل آن شدند از قبل از آن هیچوقت حزب دموکرات اکثریت نداشته است و حالا هم اکثریت ندارد و مسئول اوضاع مملکت نبوده نیست و اینکه می گویم مسئولیت بآنها نیست نه اینست که آنها نمی میکنند امور را از ترتیب خودش خارج بکنند بلکه وظیفه اقلیت تنقید است در موقع تنقیدات در نهایت آزادی تنقید خود را میکنند رای همینکه اکثریت رای داد آنرا اطاعت می کند و در تحت آن قانون داخل می شود و آن قانون را مطرح می شمارد برای اینکه اساس حکومت دموکراسی بر اکثریت است منتهی حزب دموکرات آرزو میکنند که وقتیکه اکثریت با حزب دموکرات شد آن مطالبیکه بنظر آنها خلاف نظرات سیاسی رابر گردانند ولی این آرزو است و آرزو را هم هیچکس نمی تواند از آنها منع بکند آرزو میکنند که آرزو بکنند که حزب دموکرات دارای اکثریت پارلمانی شد تمام مالیات های غیر مستقیم و چیز هائی را که بر خلاف نظریات سیاسی او گذشته است برگرداند یا هر کاری را که دلش می خواهد مثل اینکه اکثریت امروز هر کاری را بخواهد میکند اما اینکه می فرمایند رعایت حال مملکت را اقلیت باید بکند در پیشنهاد بنده که بهیچوجه این ملاحظات نشده است این يك مالیاتی است که بنده پیشنهاد میکنم که برداشته شود اگر اکثریت موافقت کرد و تصویب شد که نم المطلب والا بر نمی دارند و بهیچوجه راجع

بر رعایت یا عدم رعایت اوضاع مملکتی نیست اگر وزراء آمدند و مناسب دیدند و گفتند که هیچ ضرری در این خصوص متوجه نمی شود بر می دارند والا بر نمی دارند اما در موضوع اشکال تراشی بنده نمی دانم اینکه پیشنهاد می شود که مالیات نمک حذف شود این چه اشکال تراشی است برای دولت در صورتیکه چنانچه گفته شد دولت خیال داشته باشد که این مالیات را تخفیف بدهد یا حذف بکند آنوقت ما بواسطه این پیشنهاد اشکال تراشی نکرده ایم بلکه مساعدت کرده ایم اگر معیشت خیال اتمام در يك مطلبی داشته باشد و يك نماینده در آنخصوص يك پیشنهادی بفرستد بکنند آیا انصافاً آنرا مساعدت باید بگویند یا اشکال تراشی اینرا خوبست درست ملاحظه بکنند آنوقت اگر دیدند که اشتباه کرده اند این اظهار خودشان را پس بگردانند در موضوع یادداشت والا حضرت اقدس آقای نایب السلطنه بهیچوجه آنچه را که ایشان فرمودند راجع باین موضوع نیست بنده استدعا می کنم که مابقی آنرا هم بخوانند و يك قدری بیشتر در آن دقت کنند زیرا که در آنجا بی اندازه دقت شده است و آنروز هم که قسم خوردند در آنجا فرمودند که نباید فرق سیاسی اختلاف نظر خودشان در نهایت نزاکت بگویند و ملاحظه کنند که از حد نزاکت خارج نشده و داخل در حدود تعارضات شخصی یا غیر اساسی نشوند و بنا بر این بنده استدعا می کنم که با وجود اینکه این پیشنهاد در کمال نزاکت تقدیم شده است این ملاحظه را بفرمایند که چون فرقه اقل این پیشنهاد را کرده است اساسی بنظر نمی آید و حکما باید رد شود برای اینکه اگر اینطور باشد باید این مسئله دیگر اینجا نباید ولی اینطور نیست هر پیشنهادیکه از طرف يك نماینده شد و با دلیل و برهان بود باید رجوع شود بکمیسیون بعد که بمجلس آمد رد و قبول آن معلوم بشود و در هر صورت این دفعه چهارم و پنجم است که تکرار می کنم و عرض می کنم که اکثریت مسئول تمام کار های این مملکت است و بهیچوجه زحمتی با اقلیت ندارد بلکه وظیفه اقلیت اینست که از کارهای اکثریت استفاده بکند و تنقید بکنند اعمال اکثریت را و ما از این حق خودمان تا وقتیکه اکثریت ما را مجرم نکرده است دست بر نخواهیم داشت لکن اگر اکثریت يك قانون مخالف نظریات سیاسی اقلیت پیشنهاد بکنند و با اکثریت بگذارند آنرا هم اطاعت می کنیم وقتی هم که اکثریت رای داد که اقلیت حق تنقید ندارد مجسمه خواهیم شد .

آقا سید حسین اردبیلی - بنده اخطار قانون اساسی دارم .

نایب رئیس - بفرمائید .

آقا سید حسین اردبیلی - بنده گمان میکنم که مذاکرات مادر این موضوع نتیجه ندارد برای اینکه این يك پیشنهادی است که شده است و مطابق قانون باید بروی کمیسیون مبتکرات کمیسیون بعد از آن که در آن مذاکره کرد یا خواهد نوشت که این طرح قابل توجه

است و باید اصلاح شود و یا اینکه آنرا قابل توجه ندانست که رد می کند و محتاج باصلاح هم نخواهد بود در هر صورت مذاکره ما در اینجا فعلاً هیچ موضوعی ندارد و نظیر اینهم یکی از آقایان در سابق راجع به نظام نامه داخلی يك پیشنهادی کرده بود رجوع شد بکمیسیون مبتکرات حالا از آقای آقا میرزا اسدالله خان تشکر می کنم که يك اندازه وظیفه کمیسیون مبتکرات را بعمل آورده اند یعنی اظهار کرده اند که این پیشنهاد قانونیت ندارد ولی برای اینکه بترتیب قانونی نزدیکتر باشد خوبست که بکمیسیون مبتکرات رجوع بشود بنده چون مخبر آن کمیسیون هستم تقاضای کنم که این را بکمیسیون مبتکرات رجوع بفرمائید که عقیده کمیسیون در این خصوص معلوم بشود .

نایب رئیس - اینجا بیازنده نفر تقاضا کرده اند که حق بکنند ولی گمان می کنم آقایان تصدیق بفرمایند مذاکره در این خصوص کافیست و همینطور این را رجوع بکمیسیون می کنم (گفتند مذاکره کافی است)

مقین السلطنه - بنده قبل از آنی که داخل در این موضوع بشوم يك مطلبی را که شاید حق آقای نایب رئیس بوده است بفرمایند اجازه میخواهم که عرض کنم که آقای آقا سید حسین اردبیلی بهانه اخطار قانونی يك مطلق مفصلی فرمودند در صورتیکه نطق ایشان راجع باخطار قانونی که نبود سهولت خیلی غیر قانونی بوده و باین وسیله در صورتیکه نوبت ایشان نرسیده بود نطق مفصلی کردند در اینجا اغلب دیده میشود که مجلس شورای ملی را میل بیک مجلس معادوم می شود یعنی يك نفر از نمایندگان که يك نطقی می کند صرف نظر از مقصود و مقصد صرف نظر از اینکه در چه خطی بترتیب قانونی ممکن است داخل بشوند بعضی یادداشتها می کنم که جواب عبارات و الفاظ است ولی از موضوع مطلب خارجست و آنوقت بر می خیزم و بعضی مطالب شخصی هم میرد از بهم در صورتیکه این ترتیب خیلی ترتیب بد است مثل اینکه در اظهارات آقای آقا میرزا اسدالله خان بهیچوجه اسمی از شاهزاده عین الدوله نبوده و از روی هم نداشت که از ایشان اسمی برده شود همچنین در خصوص مسئولیتی که گفتند مکرر در آنجا گفته شد که اقلیت مسئول هست یا اینکه مسئول نیست چند مرتبه باید گفته شود که این اکثریتی که حالا تشکیل شده است در سابق موجود نبوده باثبات نبوده است اینها را ما گفتیم دیگر در این موقع جای این مذاکره نبود اما این مطلب خیلی ساده است يك پیشنهادی شده است از طرف حزب دموکرات و خوانده شد و خیلی هم قابل تامل است و موافقت با مقصود اکثریت دارد و اکثریت فوق العاده مایلست باینکه عمل نیک اصلاح بشود و هیچ دلیلی هم بهتر از این نیست که بترتیب نمایندگان خودشان با هیئت وزراء در این خصوص مذاکره کرده اند و در پیرو گرام هیئت وزراء یکی از مطالب همین خواهد بود پس در این صورت گمان میکنم که هیچ مخالفی در این خصوص نیست منتهی ایرادیکه شده بود این بود که در ماده ۲۴

نظامنامه نوشته شده است که هر پیشنهادی که می شود باید دارای مقدمه استدلالی بوده و بصورت مواد نوشته شده باشد و این پیشنهاد ماده بماده نوشته نشده است آنرا هم بطوریکه شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند هیچ اهمیت ندارد برای اینکه مقدمه استدلالی را که داراست و برای ماده در آوردن هم ممکن است خودشان بعد از آنی که بکمسیون رفت به صورت ماده در بیاورند پس بهیچوجه دیگر محتاج بمذاکره نخواهد بود فقط چیزیکه در اینجا لازمست گفته شود اینستکه جهت ندارد ما مطالب اساسی و مطالب مهم مملکتی را داخل در شخصیات بکنیم و اگر بخوایم اینقسم مشی بکنیم کار خیلی بهمیشود شاید بنده هم بتوانم بگویم که در آنوقت وزیریکه این مالیات ملک را پیشنهاد کرد در سه تومان پیشنهاد کرد و شاید یکی از همین نمایندگان حزب دمکرات بوده که پیشنهاد کرد که درشش تومان چهارهزار تصویب شود و شاید تا اینجا هم که عرض کردم خوب نبود فقط برای این بود که نباید يك دسته بتمرض یکدسته دیگری بشود و این نسبت را بیکدیگر بدهند در حال اینمطلب یکی از مطالب خوبست که پیشنهاد شده است و اطمینان هم دارم که اکثریت مجلس موافقت با این پیشنهاد و بهیچوجه محتاج بمذاکره نخواهد بود .

سلیمان میرزا - این نصایح راجع با اکثریت بود نه با اقلیت .

نایب رئیس - بنده از آقایانیکه اجازه نطق خواسته اند تقاضا می کنم که مذاکره در این مطلب را ختم کنند که بیش از این در این خصوص مذاکره نشود. آقای ممتازالدوله رئیس لایحه ای بمجلس نوشته اند لازمست خواننده شود آقای آقامیرزا ابراهیم خان لایحه مزبور را بمبارت ذیل قرائت نمود .

مقام منبع مجلس شورای ملی شیداله ارکانه باوجود کمال آرزوی خدمتگذاری در مجلس شورای ملی رعایت مصلحت و اقتضاء خدمت وطن چنانکه بنده پندگان محترم بهیچوجه پوشیده نیست مستلزم استمفای این بنده از ریاست شده است و چون قبول خدمت دیگر از خدمات ملت بر حسب تصویب نمایندگان محترم و لزوم جلوگیری از طول بحران کابینه میشود لهذا لازم باظهار نمی دانم که استعفاء از ریاست مجلس شورای ملی کناره گیری از خدمت نبوده بلکه بواسطه صلاحیت وزیراه منصوب نمایندگان محترم است که البته باید افکار آنها مظهر حقیقی افکار ملت بوده و امرشان مطاع باشند قبل از قبول رسمی خدمت دیگر که بسته بتوافق نقطه نظر خود بانقطه نظر نمایندگان و تطبیق آن بانظریات اولیاء امور بفراغت است در اینموقع استمفاه از ریاست صندلی وکالت خودرا محفوظ داشته از خداوند متعال توفیق خدمت خواسته ادعیه صمیمی خود را بشرف عرض نمایندگان محترم میرساند پنجم ربیع الاولی [اسمهیل]

نایب رئیس - چون همه می دانید مقام آقای ممتازالدوله را در اینموقع لازم است خیلی اظهار تأسف بکنیم از استعفای ایشان ولی امیدوار هستم که در هر شغلی که باشد بهمان اندازه که در مجلس خدمتگذار مملکت بودند خدمتگذار باشند از طرف

آقای رئیس الوزراء هم يك لایحه مفصلی نوشته شده است که استمفای ایشان قبول بشود البته معلوم است که استمفای ایشان قبول خواهد شد .

دستور جلسه آتیه که روز پنجشنبه خواهد بود از این قرار است - تعیین رئیس - راپورت کمیسیون معارف و راپورت کمیسیون بودجه راجع بتاسیس روزنامه رسمی بقیه قانون ثبت اسناد .

(مجلس مغرب ختم شد)

جلسه ۲۲۱

صورت مشروح روز پنجشنبه فی شهر ربیع الاولی ۱۳۲۹

مجلس دو ساعت قبل از غروب بر ریاست آقای آقامیرزا مرتضی قلیخان نایب رئیس تشکیل گردید . صورت مجلس روز سه شنبه را آقای معاضدالملک قرائت نمود .

نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظه ای که نیست ؟

اظهاری نشد نایب رئیس صورت مجلس را امضاء نمود .

نایب رئیس - چنانچه در صورت مجلس ذکر

شد دستور امروز اول تعیین رئیس است و باید خاطر نمایندگان متوجه اینمطلب باشد که مقام ریاست مجلس مناسب و شایسته است که از اکثریت آراء در انتخاب آن تجاوز شده اتفاق آراء حاصل بشود باین جهت باحزاب مذاکره شده است و احزاب هم باهمدیگر مذاکره کرده اند کاندید هائی از طرف آنها معین شده است و خود آنها هم اظهار خواهند کرد و امیدوارم این نوع انتخابی که واقع میشود برای مقام ریاست خیلی شایسته باشد و همانطوریکه شایسته است بتواند اداء وظیفه خودش را بنماید .

سلیمان میرزا - بنده چنانکه در انتخاب

گذشته در باب انتخاب رئیس عرض کردم باز هم عرض میکنم بعضی از مقامات در مملکت پیدا میشود که آن مقامات وظیفه اش بیطرفی و مساوات است نسبت به تمام احزاب نه اینکه آن اشخاصی که دارای آن مقامات میشوند نظرات سیاسی نداشته باشند بلکه هر نظر سیاسی را که داشته باشند و در هر مملکتی که باشند چون بآن مقام نشسته اند وظیفه آن مقام اقتضا میکند که اونظرات سیاسی خودرا کنار بگذارد و همه احزاب را بیک نظر نگاه بکند اعم از اینکه آن نظرات و ملاحظاتی که احزاب دارند موافقت بکند یا نظرات سیاسی شخصی او یا موافقت نکند چنانکه نظیر این مسئله هم دیده شده است مثل اینکه در پارلمان انگلیس که اکثریت بالبرالها است و رئیس مجلس از حزب اقل است و با آنکه از حزب اقل است وظیفه خودش را کاملا رعایت میکند یعنی نسبت بتمام احزاب بیطرف است و در اینجا هم عقیده حزب دموکرات اینست که مقام ریاست و مقام نیابت سلطنت چنانچه گفته شده است مقامش مطلق و مقام بیطرفی نسبت به تمام احزاب و عموم است بنابراین بنده از طرف فرقه دموکرات چنانکه در دهه گذشته هم پیشنهاد کرده بودم در این مرتبه هم برای انتخاب رئیس آقای مؤتمن الملک را کاندیدا میکنم و اگر نظر اکثریت هم باین کاندیدا موافق باشد تصویب بکند امیدوارم که امروز يك رئیس بتوانیم به اتفاق آراء انتخاب کنیم و آن رئیس

هم از این بیمد چون به اتفاق آراء انتخاب شده است بتواند کاملا بوظایف مقام خودش رفتار بکند و نسبت بیطرفی را که از وظایف این مقام است بطوریکه باید ملاحظه بکنند و دیگر جماعتی نگویند که این از اقلیت انتخاب شد لابد در بعضی جاها ملاحظه اقلیت را می کنند و اقلیت هم نگویند که چون از اکثریت انتخاب شده ملاحظه اقلیت را نخواهد کرد وقتی که به اتفاق انتخاب بشود دیگر این اشکالات برداشته میشود حالا بسته است بنظر اکثریت مجلس که اگر ایشان هم قبول کردند با اتفاق انتخاب خواهد شد .

معزز الملک - چنانکه همه میدانید ریاست

مجلس بر حسب طبیعت و وظائف خودش يك مقامی است که همانطور که گفته شد اگر در انتخاب آن نمایندگان اتفاق بکنند و اتفاق آراء حاصل بشود موجب حصول خیلی خیلی اثر و در واقع اسباب تسهیل جریان امور که از اول تکالیف مقام ریاست مجلس است خواهد شد بنابراین هیئت ائتلافیه مجلس شورا بواسطه همین نظری که عرض کردم و دیگر نمیخواهم شرح بدهم در اینموقع که محتاج بانتخاب رئیس شدند و در خارج هم اینمطلب را باحزاب محترم دموکرات مطرح مذاکره قرار دادند متفق الرأی شدند و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا بنام فرقه دموکرات کاندیدای خودشان را بیان کردند بنده هم از هیئت مؤتلفه و فرقه خودم عرض میکنم که کاندیدای ما هم آقای مؤتمن الملک است و ما هم درباره ایشان رأی خواهیم داد و امیدوارم باین اظهاراتی که شده است در اینمورد اتفاق آراء حاصل شود .

آقا شیخ اسمعیل - چونکه بی طرفه ام

آقای مؤتمن الملک را از خودشان میدانند تشکر می کنند از هر دو طرف که بی طرفی ایشان را تصدیق کرده اند .

نایب رئیس - حالا شروع میکنیم بانتخاب

بکنفر رئیس .
ادراق رأی توزیع و اخذ شده آقای حاج میرزا رضا خان بقرعه آقایان حاج آقا . آدینه محمد خان . نیرالسلطان را برای استخراج آراء تعیین نموده استخراج نمودند .

معاضد الملک - عده حضار (۷۹) آقای

مؤتمن الملک با (۷۸) رأی آقای ذکاء الملک با يك رأی .

نایب رئیس - آقای مؤتمن الملک تقریباً

بالاتفاق بر ریاست مجلس مقدس شورای ملی معین شدند (گفتند مبارك است) .

وحید الملک - راجع بهمین موضوع عرض

داشتم اجازه می فرمائید .
نایب رئیس - بفرمائید .

وحید الملک - آقایانی که از طرف

اقلیت و اکثریت کاندیدای خودشان را پیشنهاد کردند يك شرحی از بی طرفیت مقام ریاست بیان کردند و بنده میخواستم در این اظهار بشاشت خودم يك دو کلمه هم از مقام ریاست عرض کنم شنیده میشود که بعضی از آقایان می گویند که رئیس باید فقط نظم مجلس را حفظ کند در این هیچ شکی نیست که نظم مجلس همیشه بر عهد رئیس است لکن آقایان میدانند که این هیئت محترم قانون گذار مملکت است و قوانینی که در اینجا گذاشته میشود و از این مجلس می گذرد باید در اقصی بلاد ایران اجرا شود و ما تا خودمان قانونی